

เริ่มจากการยกเลิกระบบปิด (Closed system) ในการบรรจุครูเข้าในสถานศึกษา ต่อมาในปี ค.ศ. 1948 รัฐบาลได้ออกประกาศว่าครูผู้สอนในทุกระดับชั้นต้องจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยเท่านั้นจึงจะได้รับใบประกอบวิชาชีพครู (Teachers' License) โดยกำหนดให้ครูต้องผ่านการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษ และวิชาการศึกษา โดยมีการกำหนดหลักสูตรสำหรับครูภาษาอังกฤษตามกำหนดใบประกอบวิชาชีพครู (Teachers' License Act) ดังนี้

รายวิชาและจำนวนหน่วยกิต		ภาษาศาสตร์ อังกฤษ	วรรณคดี อังกฤษ	สนทนาและ เรียงความ ภาษาอังกฤษ	วิชาอื่นๆที่ มหาวิทยาลัย กำหนด	รวมจำนวน หน่วยกิต
ประเภทของใบประกาศ						
ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	ประเภทที่1	6	6	4	16	32
	ประเภทที่2	6	6	4		16
ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย	ประเภทที่1	6	6	4	36	52
	ประเภทที่2	6	6	4	16	32

ตาราง 8 จำนวนหน่วยกิตวิชาภาษาอังกฤษตามกำหนดใบประกอบอาชีพครู

รายวิชาและจำนวนหน่วยกิต		หลักการ ของการ ศึกษา	จิตวิทยา การสอน และจิต วิทยาเด็ก	การสอน ภาษา อังกฤษ	ศิลปกรรม ใน การศึกษา	ฝึกสอน	วิชาอื่นๆ ที่มหา วิทยาลัย กำหนด	รวม จำนวน หน่วย กิต
ประเภทของใบประกาศ								
ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	ประเภทที่1	3	3	3	2	2	1	14
	ประเภทที่2	2	2	2	1	2	1	10
ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย	ประเภทที่1	3	3	3		2	3	14
	ประเภทที่2	3	3	3		2	3	14

ตาราง 9 จำนวนหน่วยกิตวิชาการศึกษาตามกำหนดใบประกอบอาชีพครู

จากตารางที่ 8 และ 9 จะเห็นได้ว่าจำนวนหน่วยกิตสำหรับวิชาเรียนในหลักสูตรพัฒนาครูสอนภาษาอังกฤษนั้นไม่สามารถที่จะพัฒนาครูให้สามารถสอนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โทะริอิ (1978) ให้ความเห็นว่าในการสอบผ่านใบประกอบวิชาชีพครูนั้นค่าควรมีมาตรฐานสูงขึ้นเพื่อสามารถผลิตครูที่มีคุณภาพได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใบประกาศสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเภทที่ 2 ซึ่งกำหนดให้มีจำนวนหน่วยกิตการเรียนภาษาอังกฤษเพียง 16 หน่วยเท่านั้น อีกทั้งการกำหนดหน่วยกิตไว้เพียง 2-3 สำหรับวิชาการศึกษา ภาษาอังกฤษและการฝึกสอนนั้นไม่เพียงพอ ประกอบกับการเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสัปดาห์ละไม่เกิน 4-6 ชั่วโมงเป็นเวลาหกปีนั้นไม่เพียงพอที่จะปูพื้นฐานผู้เรียนก่อนเข้ามหาวิทยาลัยได้ ดังนั้นครูส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาจากระบบที่รัฐกำหนดจึง “ไม่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษและการสอนภาษาอังกฤษพอที่จะเป็นครูที่มีคุณภาพได้” (โทะริอิ 1978)

อย่างไรก็ตาม ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองนี้ประเทศญี่ปุ่นได้รับการสนับสนุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาในการส่งครูฝึกหัดไปศึกษาต่อ โดยในปี ค.ศ. 1950 นักเรียนกลุ่มแรกที่ได้ทุน GARIOA (ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 1952 ถูกเปลี่ยนเป็นชื่อ Fulbright ตามชื่อของท่านวุฒิสมาชิกเจ วิลเลียม ฟูลไบรท์ (Senator J. William Fulbright)) มีโอกาสไปศึกษาวิชาการสอนภาษาในประเทศสหรัฐอเมริกาและได้นำเอาวิธีการสอนแบบ Oral Approach ของ ฟริส เข้ามาเผยแพร่ ซึ่งในขณะนั้นการสอนแบบ การสอนไวยากรณ์และการแปล (Grammar Translation) และ Oral method ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายกำลังเสื่อมความนิยม ในขณะที่เดียวกันการส่งเสริมให้มีการสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษา (Language laboratory) เพื่อรองรับการสอนแบบ Oral Approach ได้ทำให้วิธีการสอนแบบนี้ได้รับความนิยมมาก ทุน ฟูลไบรท์ทำให้รัฐบาลสามารถส่งครูชาวญี่ปุ่นจำนวนปีละประมาณ 250 คนทุกปีไปศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์มากเนื่องจากในช่วงหลังสงครามนี้ครูสอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้เดินทางไปศึกษาในต่างประเทศเลย

ในปี ค.ศ. 1955 กลุ่มนักธุรกิจในประเทศญี่ปุ่นเรียกร้องให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้สามารถผลิตผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารได้ ในปี ค.ศ. 1955 จึงมีการก่อตั้ง สมาคมการศึกษาภาษาอังกฤษ (The English Language Education Council-ELEC) ขึ้น ซึ่ง ELEC ได้จัดการประชุมและการฝึกอบรมให้กับครูสอนภาษาอังกฤษในหลายพื้นที่ เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ยังมีสมาคมที่ส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษที่มีบทบาทเกิดขึ้นอีกมาก อาทิเช่น ZEN'EIREN (The National Federation of the Prefectural English Teachers' Organizations) ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1950; LLA (The Language Laboratory Association) ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1961; JACET (The Japan Association of College English Teachers) ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1962 และ FELES (The Federation of English Language Education Societies in Japan) ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1975

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนระบบการศึกษาเป็นแบบ 6-3-3-4 และกำหนดการศึกษาภาคบังคับเพิ่มเป็น 9 ปี นั้นทำให้ต้องผลิตครูจำนวนมากเพื่อรองรับการเรียนภาคบังคับเป็นเวลาสามปีในระดับมัธยมต้นซึ่งเป็นระดับชั้นที่เริ่มมีการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่นต้องประสบปัญหาขาดแคลนครูซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากภาวะสงครามโลกครั้งที่สอง จำนวนครูทั้งชาวต่างชาติและชาวญี่ปุ่นจึงมีไม่เพียงพอแก่ความต้องการในระยะแรก

ต่อมาในปี ค.ศ. 1985 มีการส่งเสริมโครงการ The Japan Exchange and Teaching Program (JET) ที่มีการแลกเปลี่ยนครูต่างชาติที่เรียกว่า ALT หรือ Assistant Language Teacher เข้ามาเป็นผู้ช่วยสอนตามโรงเรียนจำนวนนับพัน โครงการนี้เริ่มจากในปี ค.ศ. 1977 รัฐบาลได้จัดตั้งโครงการ Monbusho English Fellows (MEF) และ British English Teachers Scheme (BETS) ขึ้นเพื่อพัฒนามาตรฐานการสอนภาษาอังกฤษในญี่ปุ่น โครงการ MEF จะว่าจ้างคนหนุ่มสาวชาวอเมริกันมาช่วยที่ปรึกษาครูสอนภาษาอังกฤษ (English Teachers' Consultant -ETCs) ในคณะกรรมการการศึกษาของแต่ละเขตการปกครองของญี่ปุ่น ในปีแรกมีชาวอเมริกันเข้ามาจำนวนเก้าคน ในปีต่อมาชาวอังกฤษจำนวน 20 คนเดินทางเข้ามาภายใต้โครงการ BETS เพื่อมาช่วยครูชาวญี่ปุ่น (Japanese Teachers of English - JTEs) สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยม ในแต่ละปี จำนวนสมาชิกในโครงการทั้งสองเพิ่มขึ้นมากจนในปี ค.ศ. 1985 กระทรวงศึกษาธิการจึงเจรจากับกระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงมหาดไทย ในการร่วมก่อตั้งโครงการ Japan English Teacher (JET) เพื่อรวมเอาสองโครงการเข้าเป็นโครงการใหญ่ เพื่อเชิญครูชาวต่างชาติจากหลายประเทศ เช่น

ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อังกฤษ อเมริกา แคนาดา ไอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และเยอรมัน เข้าร่วมโครงการ (National Institute for Educational Policy Research --NIER 2002)

จุดประสงค์ของโครงการคือการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบฟัง-พูดในโรงเรียน แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (โพชา 1997) โดยมีสาเหตุหลักมาจากทั้งครูชาวต่างประเทศและครูชาวญี่ปุ่น โดยครูชาวต่างประเทศในโครงการ ALT เห็นว่า ครูชาวญี่ปุ่นไม่ได้ช่วยพวกเขาทำให้การสอนอย่างเหมาะสม แต่ครูชาวญี่ปุ่นเห็นว่า ครูที่เป็น ALT ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เป็นต้นแบบการออกเสียงประโยคเท่านั้น ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนที่สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาทางภาษาแต่อย่างใด ซึ่งการเป็นเพียงต้นแบบนี้ครูชาวญี่ปุ่นสามารถใช้สื่อการสอนอื่นแทนได้ นอกจากนี้ครูที่เป็น ALT ที่รับเข้ามาบางคนไม่มีคุณสมบัติและความสามารถพอที่จะสอนภาษาอังกฤษได้ ถึงแม้จะเป็นครูที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ก็ตาม เนื่องจากไม่ได้ศึกษาทางด้านการสอนภาษา จึงขาดทักษะที่จำเป็นในการสอนภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนภาษาต่างประเทศ

4.4.3 สื่อการสอน

ความตื่นตัวในการสอนโดยวิธี Oral Approach ทำให้มีการก่อตั้งสมาคมห้องปฏิบัติการทางภาษา (Language Laboratory Association) ขึ้นในปี ค.ศ. 1961 ขณะนั้นมีสมาชิกจำนวน 700 คน ทางสมาคมได้เผยแพร่วิทยากรทางห้องระบบปฏิบัติการทางภาษาให้แก่โรงเรียนและมหาวิทยาลัย จนโรงเรียนและมหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่งติดตั้งเครื่องอัดเสียง เครื่องเล่นเทป และบางแห่งสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษาแบบครบวงจรขึ้นมาใช้ สถิติในตารางแสดงให้เห็นการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ในระหว่างช่วง ปี ค.ศ. 1960 ถึง 1969 เป็นระยะเวลา 10 ปี

ปี	ก่อนปี ค.ศ. 1960	ก่อนปี ค.ศ. 1963	ปี ค.ศ. 1969
โรงเรียนมัธยม	2	54	353
มหาวิทยาลัย และวิทยาลัย	7	64	231
สถาบันอื่นๆ	2	36	115

ตาราง 10 จำนวนโรงเรียนที่มีการติดตั้งห้องปฏิบัติการทางภาษา

ส่วนในเรื่องของการผลิตตำราเรียนในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังมีความต้องการควบคุมคุณภาพของตำราเรียนที่ใช้กันในโรงเรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการจะไม่ผลิตตำราเรียนเอง แต่จะให้สำนักพิมพ์เป็นผู้ผลิต โดยกระทรวงศึกษาธิการจะตรวจสอบมาตรฐานของตำราเรียนก่อนที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษาได้ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังก่อตั้งสภาสำหรับตรวจสอบมาตรฐานของตำราเรียนก่อนอนุญาตให้ใช้ได้ ในสถานศึกษา (Textbook Authorization Council) ซึ่งมีหน้าที่กำหนดขอบเขตของเนื้อหาสำหรับตำราเรียนด้วย

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในกฎหมายว่า “Compulsory education shall be free” ซึ่งหมายความว่าการศึกษาภาคบังคับจะเป็นการศึกษาแบบให้เปล่าคือผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งนี้รวมไปถึงตำรา

เรียนด้วย รัฐบาลจึงมีนโยบายให้หนังสือเรียนฟรีสำหรับการเรียนในระดับที่เป็นการศึกษาภาคบังคับทั้งในโรงเรียน รัฐบาล โรงเรียนในท้องถิ่น โรงเรียนเทศบาล และโรงเรียนเอกชน

4.4.4 การสอบวัดระดับภาษาต่างประเทศ

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1895 เป็นต้นมา วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาหนึ่งในข้อสอบคัดเลือกรับบุคคลเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกแห่ง และการที่นักเรียนจะสามารถก้าวเข้าไปศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้นั้น จะต้องผ่านการสอบเข้าศึกษาในโรงเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนมัธยมต้น โรงเรียนประถม หรือแม้แต่โรงเรียนอนุบาลที่มีชื่อเสียง วิชาภาษาอังกฤษจึงเข้าไปเป็นวิชาหนึ่งที่ใช้คัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาในโรงเรียนต่างๆด้วย ดังนั้นเป้าหมายหลักในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนญี่ปุ่นส่วนใหญ่คือการสอบผ่านการคัดเลือกเพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ทักษะทางภาษาที่จำเป็นในการสอบจึงส่งผลกระทบอย่างมากต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศญี่ปุ่น

ในปี ค.ศ. 1949 ซึ่งเป็นปีที่มหาวิทยาลัยได้รับการบรรจุเข้าระบบการศึกษาใหม่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และมีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดสอบโดยแบ่งการสอบออกเป็นสองรอบ เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการทำให้การแบ่งรอบการสอบไปแบ่งระหว่างมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงกับมหาวิทยาลัยที่ไม่มีชื่อเสียงเป็นการสอบคนละวันโดยบังเอิญ จึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้น จนต่อมาในปี ค.ศ. 1977 จึงมีการเปลี่ยนแปลงการสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้มีการสอบสองครั้ง โดยรอบแรกเป็นข้อสอบทั่วไป (First Common Test) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความรู้ทั่วไปจากการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากนั้นมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะมีข้อสอบเฉพาะ ในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยของคนอีกเป็นการสอบรอบที่สอง นอกจากนี้ยังเริ่มมีการนำผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาประเมินร่วมด้วย หลายฝ่ายมองว่าการคัดเลือกบุคคลเข้ามหาวิทยาลัยวิธีใหม่นี้จะส่งผลดีต่อผู้สมัคร เนื่องจากมหาวิทยาลัยทุกแห่งใช้ข้อสอบเดียวกันที่เป็นมาตรฐาน ผู้เชี่ยวชาญจากทุกมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการออกข้อสอบซึ่งน่าจะให้เป็นธรรมแก่ผู้สมัครสอบมากขึ้น และการสอบครั้งแรกที่มุ่งเน้นความรู้ในระดับชั้นมัธยมปลายนั้นจะทำให้นักเรียนไม่ต้องไปเรียนพิเศษเพิ่มเติมเพื่อสอบเข้า แต่ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมปรากฏว่าระบบการสอบใหม่นี้เพิ่มความเครียดให้กับนักเรียนมากขึ้น เนื่องจากได้มีการอนุญาตให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งสามารถออกข้อสอบคัดเลือกเองได้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงพยายามสร้างชื่อเสียงของตนโดยการออกข้อสอบที่ยากมาก จนบางครั้งเหนือความสามารถของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และข้อสอบวิชาภาษาอังกฤษก็เป็นเช่นนั้นด้วย ดังตัวอย่างข้อสอบภาษาอังกฤษ จากบทความของมะทซุยะมะ (1978) ที่ยกการใช้คำศัพท์ที่ยากเกินความสามารถของนักเรียนมากแล้ว เช่น การใช้คำ “admonition” จากข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยโตเกียว (Tokyo University) “incinerator” จากข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเกียวโต (Kyoto University) “nomadic” จากข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยโซเฟีย (Sophia University) เป็นต้น ลักษณะของข้อสอบจะเป็นแบบปรนัยเพื่อความสะดวกในการตรวจให้คะแนน มีมหาวิทยาลัยเพียงไม่กี่แห่งที่เริ่มมีการทดสอบทักษะการฟังภาษาอังกฤษ แต่ยังไม่มียุคมหาวิทยาลัยแห่งใดจัดสอบทักษะการพูด จึงมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าการที่ไม่มีการทดสอบทักษะการพูดในข้อสอบทำให้บัณฑิตที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดี

นอกจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุญาตให้มีการใช้ข้อสอบวัดระดับสมรรถนะทางภาษาอังกฤษทั่วไปที่ผลิตโดยสมาคมสำหรับการสอบวัดสมรรถนะทางภาษาอังกฤษ (Society for

Testing English Proficiency – STEP) ซึ่งเป็นสมาคมของชาวญี่ปุ่นเองเป็นครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1963 โดยข้อสอบมีทั้งหมด 3 ระดับ ระดับ 1 (1st) เป็นระดับยากที่สุด มีผู้เข้าสอบจำนวน 37,000 คน ต่อมาในปี ค.ศ. 1966 ได้มีการเพิ่มระดับที่ 4 (4th) เข้ามา หลังจากที่ได้รับคามนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในปี ค.ศ. 1987 มีการเพิ่มระดับเตรียมระดับ 1 (Pre-1st) และระดับ 5 เข้ามา และในปี ค.ศ. 1994 มีการเพิ่มระดับเตรียมระดับ 2 (Pre-2nd) จนในที่สุดข้อสอบ STEP จึงมีทั้งหมด 7 ระดับ และมีผู้เข้าสอบซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา รายละเอียดเพิ่มเติมดูจาก www.eiken.or.jp

4.4.5 การเรียนภาษาต่างประเทศนอกระบบ

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนอกระบบถือเป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่มีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง มีการสอนภาษาต่างประเทศนอกระบบมากมาย ได้แก่ โรงเรียนสอนภาษา โดยเฉพาะ โรงเรียนกวดวิชาแบบทบทวนบทเรียนสำหรับนักเรียนที่ต้องการสอบผ่านในชั้นเรียนหรือสอบเข้าโรงเรียน เรียกว่า จูกู (Juku) โรงเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ เรียกว่า โยะบิโกะ (Yobiko) รายการสอนภาษาทางวิทยุและโทรทัศน์ และตำราเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โรงเรียนสอนภาษาโดยเฉพาะหรือที่เรียกว่า English conversation school มีกลุ่มเป้าหมายที่คนทำงาน นักวิจัย นักเรียน นักศึกษาที่จะไปเรียนต่อต่างประเทศ หรือผู้ที่ต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ โรงเรียนสอนภาษาประเภทนี้ส่วนใหญ่จะใช้ครูชาวต่างชาติมาสอนการสอนสนทนาภาษาอังกฤษเป็นหลัก และบริษัทเอกชนบางแห่งมีการจ้างครูจากโรงเรียนสอนภาษาไปสอนให้กับพนักงานในบริษัท (National Institute for Educational Policy Research–NIER, 2002) นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนสอนภาษาอีกประเภทหนึ่งคือโรงเรียนสำหรับเตรียมตัวสอบวัดระดับทางภาษาแบบต่างๆ เช่น Test of English as a Foreign Language (TOEFL) สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ Test of English for International Communication (TOEIC) สำหรับผู้ที่ต้องการสมัครงาน เป็นต้น

โรงเรียนกวดวิชาแบบทบทวนบทเรียน (Juku) และโรงเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้า (Yobiko) นั้นเกิดจากการที่วิชาภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในวิชาบังคับสำหรับการสอบเข้าศึกษาในระดับมัธยมปลายและมหาวิทยาลัย การแข่งขันที่สูงขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองทำให้นักเรียนต้องพยายามหาความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งเรียนรู้เทคนิคในการทำข้อสอบ เพื่อสอบเข้าศึกษาสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง

การเรียนภาษาต่างประเทศจากรายการวิทยุและโทรทัศน์เป็นที่นิยมมาก เนื่องจากสื่อต่างๆ ที่ผลิตออกมามีคุณภาพสูง นับตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1925 ที่สถานีวิทยุ NHK มีการกระจายเสียงเป็นภาษาอังกฤษ การใช้วิทยุกระจายเสียงสำหรับเรียนภาษาต่างประเทศ ก็เป็นที่นิยมกัน ภายหลัง NHK และสถานีวิทยุอีกหลายแห่งได้มีการสอนภาษาต่างประเทศทางวิทยุด้วย ในปี ค.ศ. 1953 NHK เริ่มผลิตรายการโทรทัศน์และมีรายการสอนภาษาต่างประเทศด้วย ดังนี้

1. ภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษเบื้องต้น (English for beginners)
 สันทนาภาษาอังกฤษ (English Conversation Class (for students and adults))
 ภาษาอังกฤษระดับสูง (English for advanced students)
 ภาษาอังกฤษสำหรับการสอบเข้า (English for students preparing for entrance exams) เป็นต้น
2. ภาษาฝรั่งเศสและเยอรมัน
3. ภาษาจีน รัสเซีย และสเปน

ความนิยมรายการสอนภาษาต่างประเทศทางวิทยุและโทรทัศน์สามารถวัดได้จากปริมาณการสั่งซื้อหนังสือประกอบการเรียนในทุกๆเดือน จากผู้ฟังหรือผู้ชมรายการดังกล่าวในปี ค.ศ. 1953 ดังต่อไปนี้

หนังสือประกอบการเรียนภาษา	จำนวน
ภาษาอังกฤษ	ประมาณกว่า 1,500,000
ภาษาฝรั่งเศส	ประมาณกว่า 90,000
ภาษาเยอรมัน	ประมาณกว่า 80,000
ภาษารัสเซีย	ประมาณกว่า 40,000
ภาษาจีนและสเปน	ประมาณกว่า 30,000

ตาราง 11 จำนวนการสั่งซื้อหนังสือประกอบการเรียนภาษาต่างประเทศในแต่ละเดือน (Koike, 1978)

จึงกล่าวได้ว่า การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนอกระบบการศึกษาในญี่ปุ่นได้รับการตอบรับจากคนญี่ปุ่นอย่างมาก และดูเหมือนในการสอนภาษาอังกฤษจะได้รับความสำเร็จในการตอบรับดีกว่าการเรียนการสอนในระบบการศึกษาเสียอีก

4.4.6 ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีการพัฒนาการเรียนการสอนมากที่สุดในญี่ปุ่น ทั้งในภาครัฐเองและภาคเอกชน จึงมีการศึกษาในเรื่องผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนค่อนข้างมาก จากรายงานหรือบทความของนักการศึกษา นักวิจัยและหน่วยงานต่างๆ แสดงให้เห็นว่า การสอนภาษาอังกฤษในประเทศญี่ปุ่นยังไม่ประสบผลสัมฤทธิ์นัก และยังคงประสบปัญหาที่เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาวิธีการสอนมาก

ผู้วิจัยจะยกประเด็นปัญหาสำคัญที่พบร่วมกันในบทความวิจัยที่กล่าวถึงปัญหาในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ได้แก่บทความของ โคเออิเกะ (Koike, 1978) มะทซึยามะ (Matsuyama, 1978) โพซา (Poza, 1997) และ สถาบันเพื่อการวิจัยทางด้านนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (National Institute for Educational Policy Research--NIER, 2002) ดังนี้

1. วิธีการสอนของครูจำนวนมากที่ยังคงยึดติดกับแบบ การสอนไวยากรณ์และการแปล (Grammar Translation)
2. ผู้เรียนไม่มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศจริง
3. การขาดแคลนครูผู้สอนที่พูดภาษาอังกฤษได้ดี
4. ไม่มีการพัฒนาครูสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ
5. ขนาดของห้องเรียนที่ใหญ่เกินไป
6. นักเรียนไม่มีแรงจูงใจในการเรียน
7. อิทธิพลของข้อสอบภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสอบเข้าโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย

การสอนภาษาอังกฤษในญี่ปุ่นยังไม่สัมฤทธิ์ผลเนื่องมาจากสาเหตุ 7 ประการ ดังนี้

ประการแรก การสอนแบบไวยากรณ์และการแปล (Grammar Translation) ที่ยังคงใช้กันอย่างแพร่หลายในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและมหาวิทยาลัยนั้น ฮิโนะ (Hino, 1988) ได้ให้ความเห็นว่า เป็นวิธีที่ส่งผลเสียให้กับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมาก นอกจากที่นักเรียนจะไม่มีโอกาสได้ฝึกการฟัง-พูดแล้ว การสอนแบบไวยากรณ์และการแปล (Grammar Translation) นี้ยังทำให้นักเรียนอ่านได้ช้าลง เพราะต้องกังวลกับการแปลความหมายให้ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยหน่ายในการเรียน และทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด ครูผู้สอนมักใช้ตำราเรียนที่ยากเกินไป เช่นการให้นักเรียนอ่านและแปลวรรณกรรมภาษาอังกฤษที่มีชื่อเสียงอย่าง วรรณกรรมของเชกสเปียร์ (Shakespeare 1564-1616) เป็นต้น เนื่องจากครูสอนภาษาอังกฤษในระดับนี้ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาทางด้านวรรณคดีอังกฤษหรือวรรณคดีอเมริกันจากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่ยังคงเรียนภาษาตามระบบเก่าอยู่ บราวน์เนล (Brownell, 1967) ได้กล่าวไว้เช่นกันว่าการเรียนจากตำราที่เป็นวรรณกรรมจะเน้นการแปลมากกว่าความเข้าใจภาษาซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการสื่อสาร อีกทั้งภาษาที่ใช้ในวรรณกรรมไม่ได้เป็นภาษาที่นักเรียนจะได้ใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันด้วย อย่างไรก็ตาม สเลเตอร์ (Slater, 1997) ได้ให้ความเห็นว่าสาเหตุที่การสอนแบบไวยากรณ์และการแปล (Grammar Translation) ยังคงเป็นที่นิยมนั้น เนื่องจากโดยปกติแล้วครูผู้สอนมักจะถนัดสอนโดยวิธีที่ตนเคยเรียนมา ใช่ว่าวิธีนั้นเป็นวิธีที่ดี อีกทั้งภาระงานที่ครูต้องรับผิดชอบทำให้ไม่มีเวลาเตรียมบทเรียนใหม่ที่ดีขึ้นไม่ถนัด นอกจากนี้ระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีการแข่งขันสูง มีปริมาณผู้สมัครสอบเป็นจำนวนมาก ทักษะทางภาษาที่สามารถนำมาทดสอบได้จึงเป็นเพียงทักษะความเข้าใจโดยเฉพาะทักษะการอ่าน ดังนั้นแนวโน้มของการสอนภาษาต่างประเทศในระดับมัธยมปลายนี้จึงมักเน้นที่ทักษะการอ่านเพียงทักษะเดียว โดยให้ความสำคัญกับการแปลเป็นหลัก

ประการที่สอง ชาวญี่ปุ่นไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน เนื่องจากมีภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาหลักในการติดต่อสื่อสารในสังคม การพัฒนาสมรรถนะทางภาษาจึงเป็นไปได้ยาก แม้จะมีโครงการ JET ที่แลกเปลี่ยนครูชาวต่างชาติเข้ามาเป็นผู้ช่วยสอน แต่การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศก็ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากครูชาวต่างชาติส่วนใหญ่ทำหน้าที่เสมือนเครื่องเล่นเทปแบบฝึกหัดบทสนทนาให้นักเรียนพูดตาม (โพชา 1997)

ประการที่สาม นอกจากจะไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่พูดภาษาอังกฤษแล้ว การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางเนื่องจากครูผู้สอนเองยังไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดี อีกทั้งระบบการเรียนของญี่ปุ่นนั้นเป็นระบบบอวูโตซึ่งครูถือเป็นผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดในห้องเรียน

และเป็นผู้เชี่ยวชาญที่สุด ส่งผลให้นักเรียนไม่กล้าใช้ภาษาเพราะกลัวผิดและรู้สึกท้อในการฝึกใช้ภาษาซึ่งแม้แต่ครูเองก็ยังไม่สามารถพูดได้ ดังนั้นการพัฒนาครูจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ประการที่สี่ ข้อกำหนดในการรับครูเข้าสอน และข้อกำหนดในการสอบใบประกอบวิชาชีพครู ไม่ได้มีเนื้อหาและกิจกรรมที่เข้มข้นพอที่จะทำให้ครูสามารถพูดและสอนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ครูสอนภาษาอังกฤษตามโรงเรียนไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาทางการสอนภาษาอังกฤษ (Brownell 1967) ดังนั้นจึงเป็นผลให้คุณภาพการศึกษาในโรงเรียนไม่ได้มาตรฐาน และสิ่งนี้เองที่เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สัมฤทธิ์ผล

ประการที่ห้า ปัญหาเรื่องขนาดของห้องเรียนที่ใหญ่เกินไป ห้องเรียนส่วนใหญ่มีนักเรียนถึง 40-60 คน หากเป็นในระดับมหาวิทยาลัยจะมีจำนวนนักเรียนต่อชั้นเรียนมากกว่า 60 คน และในบางวิทยาลัยมีนักเรียนถึงร้อยกว่าคนในห้องเรียนหนึ่งห้อง การที่มีนักเรียนจำนวนมากทำให้ในแต่ละชั้นเรียนมีผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาที่หลากหลาย และเป็นปัญหาสำหรับครูผู้สอนเป็นอย่างมากในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ได้ทั่วถึง (Clark 1997)

ประการที่หก คือการที่นักเรียนขาดแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของตนให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง พูด เขียน หรืออ่าน ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น หรืออาจเกิดจากปัญหาสำคัญประการสุดท้ายที่มีการอภิปราย ได้แย้งและวิพากษ์วิจารณ์กันมากที่สุด ซึ่งก็คือปัญหาเรื่องข้อสอบภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสอบเข้า

ประการที่เจ็ด การสอบภาษาอังกฤษในทุกระดับชั้นมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เนื่องจากชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ถือว่าเป็นการสอบชีวิตไปถึงอาชีพการงานของเขาในอนาคต พวกเขาถึงกับตั้งชื่อการสอบนี้ว่าเป็น "Examination Hell" หรือนรกแห่งการสอบนั่นเอง ข้อสอบสำหรับวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษเป็นข้อสอบที่เน้นความสามารถของผู้เรียนในการตอบคำถามให้ถูกต้อง โดยส่วนใหญ่ใช้ภาษาเขียน และให้ความสำคัญกับการอ่านและไวยากรณ์เป็นหลัก ลักษณะของข้อสอบเข้าที่ใช้กันทั่วประเทศนี้ มีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียน การสอนให้เน้นฟัง-พูดดังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กลายเป็นสิ่งที่ครูและนักเรียนส่วนใหญ่มองข้าม การแก้ปัญหาโดยการเพิ่มส่วนของการฟัง-พูดเข้าไปในข้อสอบ ก็ยังเป็นเพียงความพยายามของรัฐ

ญี่ปุ่นประสบปัญหาเหล่านี้มาโดยตลอด และปัญหาต่างๆมีความเกี่ยวเนื่องกัน จนเมื่อเริ่มเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ญี่ปุ่นจึงได้วางแผนการปฏิรูป เพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญในอดีตอย่างเป็นระบบ และมุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนในชาติอย่างเร่งด่วน

5. การสอนภาษาต่างประเทศในสมัยต้นศตวรรษที่ 21

5.1 สภาพทั่วไปของประเทศญี่ปุ่น

แม้ปัจจุบันนี้ญี่ปุ่นไม่ได้เผชิญกับภาวะสงครามที่ตนต้องเร่งฟื้นฟูพัฒนาประเทศเพื่อความอยู่รอด หรือป้องกันตนจากลัทธิจักรวรรดินิยมแล้ว ชาวญี่ปุ่นซึ่งถือเป็นชาตินักพัฒนา ยังคงคิดตามกระแสโลกเพื่อการพัฒนาตนเอง

อยู่เสมอ ปัจจุบันการที่โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ชาวญี่ปุ่นตระหนักถึงความจำเป็นในการพึ่งพากันในระดับสากล กับนานาประเทศ หรือที่เรียกว่า International interdependency ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ญี่ปุ่นจึงวางนโยบายว่าคนในชาติต้องมีความสามารถในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชาวต่างประเทศเพื่อความร่วมมือในด้านต่างๆในระดับสากล เช่นการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัญหาระดับโลก หรือความร่วมมือกันทางการค้า เป็นต้น ทั้งนี้ญี่ปุ่นตระหนักว่าคนต้องพยายามสื่อสารให้มีประสิทธิภาพเพื่อความเข้าใจตรงกันกับนานาประเทศ ญี่ปุ่นมองว่าปัจจุบันคนในชาติต้องดำรงคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมระดับนานาชาติ กล่าวคือชาวญี่ปุ่นแต่ละคนต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้ระดับสากลในโลกที่เทคโนโลยีการสื่อสารก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้ด้วยตนเอง ชาวญี่ปุ่นต้องสามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมแห่งภูมิปัญญา (Knowledge-based society) และสามารถติดต่อธุรกิจกับตลาดโลกได้

ชาวญี่ปุ่นมิได้ตระหนักถึงการที่ญี่ปุ่นต้องเข้าใจวัฒนธรรมของชาติอื่น สามารถแข่งขันในตลาดโลก และในทางวิชาการเท่านั้น แต่เห็นความจำเป็นที่จะต้องแสดงความคิดเห็นของญี่ปุ่นเองให้ทั่วโลกได้เห็นและเข้าใจคนด้วยความจำเป็นที่ต้องอาศัยความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเห็นของคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลสำรวจและงานวิจัยจำนวนมาก ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาต่างประเทศที่ชาวญี่ปุ่นให้ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากภาษาอังกฤษมีบทบาทในการติดต่อสื่อสารของคนทั่วโลก รัฐบาลญี่ปุ่นจึงมีการส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างคนในชาติให้มีความสามารถในการติดต่อกับนานาประเทศ เพื่อการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ญี่ปุ่นกับนานาประเทศ สร้างการยอมรับและความน่าเชื่อถือให้กับประเทศญี่ปุ่น และทำให้ประเทศญี่ปุ่นมีบทบาทในสังคมโลกมากขึ้น

5.2 ระบบการศึกษาของญี่ปุ่นในช่วงต้นศตวรรษที่ 21

ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนที่แล้วว่าในช่วงต่อระหว่างปลายศตวรรษที่ 20 ถึงต้นศตวรรษที่ 21 ญี่ปุ่นมีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในกฎหมายการศึกษาในปี ค.ศ. 1998 ให้มีการรวมหลักสูตรระดับมัธยมต้น 3 ปีและมัธยมปลาย 3 ปี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 ปี เพื่อให้มีความต่อเนื่องกันของหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นแบบ 6-6-4 คือระดับประถมศึกษา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษา 6 ปี และระดับมหาวิทยาลัย 4 ปี แต่อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นยังคงระบบการศึกษาโดยรวมที่กำหนดไว้ตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองคือแบบ 6-3-3-4 โดยมีการศึกษาภาคบังคับในช่วง 9 ปี คือในระดับประถมศึกษา 6 ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในระบบที่ไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ คือตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย สำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาความสามารถของคนเพิ่มเติมตามความถนัด นอกจากนี้ยังมีการศึกษาแบบทางไกลซึ่งแพร่หลายมากขึ้น อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ด้วยความที่ชาวญี่ปุ่นมีนิสัยชอบการแสวงหาความรู้ประกอบกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมของคนในชาติ จึงมีการเติบโตอย่างรวดเร็วของการศึกษาภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษในลักษณะที่เรียกว่า การศึกษานอกระบบ ซึ่งมีทั้งแบบที่สนับสนุนการศึกษาในระบบ เช่นการเรียนกวดวิชาเพื่อเสริมการเรียนในระบบ หรือเพื่อสอบเข้า และแบบที่ผู้เรียนต้องการพัฒนาตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล เช่นการเรียนทางรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่ารายการเหล่านี้มุ่งเน้นให้การศึกษาอย่างจริงจัง ไม่ได้แค่ให้ความรู้ทั่วไป มี

หนังสือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ และสำหรับบางรายการมีการสอบเพื่อเทียบวัดระดับความรู้กับการศึกษาในระบบ อีกด้วย

การพัฒนาการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นไปโดยรัฐบาลกำหนดและระบุเป็นนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติใช้กันในระบบ หรือโดยภาคเอกชนซึ่งถือเป็นการศึกษานอกระบบนั้น มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ภาษต่างประเทศในญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากชาวญี่ปุ่นตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนภาษา ต่อการพัฒนาความสามารถและความเป็นอยู่ของคนในชาติ เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ให้ญี่ปุ่น สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้

5.3 การศึกษาภาษาต่างประเทศของญี่ปุ่นในช่วงต้นศตวรรษที่ 21

สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในกฎหมายสถานศึกษาของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1998 วิชา ภาษต่างประเทศได้กลายเป็นวิชาบังคับสำหรับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สิ่งนี้แสดง ให้ว่าญี่ปุ่นให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งยังคงเป็น ภาษต่างประเทศที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบหรือนอกระบบ

สำหรับการศึกษาในระบบนั้น จะเห็นได้ว่าหลังจากที่ภาษาต่างประเทศกลายเป็นวิชาบังคับได้ไม่นาน ในปี ค.ศ. 2002 มีความเคลื่อนไหวสำคัญที่ตามมาคือการออกแผนยุทธศาสตร์เพิ่มสมรรถนะทางภาษาอังกฤษให้กับ ชาวญี่ปุ่น (Strategic Plan to Cultivate Japanese with English Abilities) ซึ่งระบุให้เริ่มดำเนินการในปี ค.ศ. 2003 โดย กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการให้สำเร็จตามแผนภายในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งจะแล้วเสร็จใน ปี ค.ศ. 2008 ในแผนยุทธศาสตร์นี้ ได้มีการกำหนดแนวทางการสอนภาษาต่างประเทศ (The Course of Study for Foreign Languages) ซึ่งมุ่งเน้นสำหรับการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ ไม่ได้มีการกำหนด แนวทางการสอนไว้ชัดเจนแต่อย่างใด เพียงแต่ให้ข้อเสนอแนะเพื่อที่ครูผู้สอนได้นำแนวทางการสอนภาษาอังกฤษที่ได้ วางไว้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศอื่นๆ การกำหนดหลักสูตรเช่นนี้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้ ความสำคัญกับภาษาอังกฤษเป็นอันดับหนึ่ง นอกจากนี้ ในการสอบเข้าสถานศึกษาส่วนใหญ่หรือการสมัครเข้าทำงาน วิชาภาษาอังกฤษก็ได้รับการบรรจุเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่ง และเป็นรายวิชาหนึ่งในการวัด ความสามารถของผู้สมัครเช่นกัน

สำหรับศึกษานอกระบบนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากบทความในหนังสือพิมพ์รายวันโยะมิอิริ (Yomiuri) ฉบับวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ. 2005 พบว่าทุกวันนี้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับหนึ่งใน ประเทศญี่ปุ่น โดยบทความได้รายงานผลสำรวจจำนวนผู้ซื้อหนังสือประกอบการเรียนภาษาต่างประเทศจากรายการ โทรทัศน์และวิทยุ โดยบริษัท NHK ซึ่งถือเป็นบริษัทผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศญี่ปุ่น ผล สำนวนดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของความนิยมเรียนภาษาต่างประเทศในญี่ปุ่นเป็นอย่างดี เนื่องจากกลุ่ม ตัวอย่างไม่จำกัดเฉพาะนักเรียนนักศึกษาเท่านั้น แต่รวมไปถึงคนทำงานในสาขาอาชีพต่างๆ จากข้อมูลที่ได้พบว่า หนังสือเรียนภาษาต่างประเทศที่มียอดขายสูงสุดตลอด 10 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 ถึงปี 2004 คือหนังสือ ประกอบการเรียนภาษาอังกฤษ ส่วนจำนวนยอดขายหนังสือประกอบการเรียนภาษาต่างประเทศอื่นๆ มีการ เปลี่ยนแปลงในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาดังนี้

ปี ค.ศ. 1994	ยอดขายหนังสือ (แสนเล่ม)	ปี ค.ศ. 2004	ยอดขายหนังสือ (แสนเล่ม)
ภาษาเยอรมัน	14	ภาษาจีน	14
ภาษาฝรั่งเศส	14	ภาษาเยอรมัน	11
ภาษาจีน	12	ภาษาฝรั่งเศส	11
ภาษาสเปน	9	ภาษาอิตาลี	10
ภาษาเกาหลี	8	ภาษาสเปน	9
ภาษาอิตาลี	8	ภาษาเกาหลี	9

ตาราง 12 ยอดขายหนังสือประกอบการเรียนภาษาต่างประเทศผ่านทางรายการวิทยุ

ปี ค.ศ. 1994	ยอดขายหนังสือ (แสนเล่ม)	ปี ค.ศ. 2004	ยอดขายหนังสือ (แสนเล่ม)
ภาษาเยอรมัน	14	ภาษาเกาหลี	20 ~ 18
ภาษาฝรั่งเศส	14	ภาษาจีน	15
ภาษาจีน	13	ภาษาอิตาลี	12
ภาษาสเปน	9	ภาษาเยอรมัน	11
ภาษาอิตาลี	8	ภาษาฝรั่งเศส	11
ภาษาเกาหลี	8	ภาษาสเปน	10

ตาราง 13 ยอดขายหนังสือประกอบการเรียนภาษาต่างประเทศผ่านทางรายการโทรทัศน์

จะเห็นได้ว่าระยะหลังในช่วงปี ค.ศ. 2004 การเรียนภาษาเกาหลีผ่านทางโทรทัศน์ได้รับความนิยมอันดับหนึ่งรองจากภาษาอังกฤษ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่น ได้ข้อมูลตรงกันว่าเป็นผลมาจากความนิยมดูภาพยนตร์ และละครที่นำเข้ามาจากประเทศเกาหลีจำนวนมาก ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับสองรองมา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เรียนภาษาจีนส่วนใหญ่เห็นว่าประเทศจีนมีการเติบโตทางธุรกิจอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการเรียนภาษาจีน จึงเป็นข้อได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจในอนาคต

ความนิยมเรียนภาษาต่างประเทศใดภาษาหนึ่ง เป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยรวมเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและสอบถามจากนักการศึกษาหลายท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในญี่ปุ่นในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 นี้ จากการศึกษาพบว่าญี่ปุ่นได้มีการกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาภาษาต่างประเทศใหม่ และพยายามทำการค้นคว้าวิจัยถึงประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะใช้เวลา 5 ปี เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003 และจะมีการประเมินผลหลังปี ค.ศ. 2008 นอกจากนี้ พบว่ามีการขยายตัวอย่างมากของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากนโยบายที่รัฐบาลกำหนด ความต้องการของภาคเอกชน หรือความต้องการของปัจเจกบุคคล สิ่งนี้ส่งผลต่อการผลิตสื่อการสอนที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการค้นคว้าวิจัยที่ขยายตัวมากขึ้นด้วย ส่วนปัญหาและอุปสรรคใน

การพัฒนาการเรียนการสอนโดยผู้วิจัยเลือกศึกษาจากหนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ในประเทศญี่ปุ่น เพราะสามารถสะท้อนความคิดเห็นโดยรวมจากประชาชน ไม่จำกัดเฉพาะคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ผู้วิจัยได้กล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในญี่ปุ่นในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อใหญ่คือ (1) นโยบายการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและการเรียนการสอนในระบบ และ (2) สภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งจะเสนอ เสียงสะท้อนจากการนำนโยบายการศึกษาภาษาต่างประเทศในระบบใหม่ไปใช้ การขยายตัวของการเรียนการสอนนอกกรอบ การพัฒนาสื่อการสอน การค้นคว้าวิจัย และ ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบ

5.3.1 นโยบายการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและการเรียนการสอนในระบบ

ในตอนนี้อย่างยิ่งจะขอนำเสนอนโยบายการศึกษาภาษาต่างประเทศเพื่อให้เห็นภาพรวมของการพัฒนา จากนั้นจะนำเอาหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบฉบับปรับปรุง และการดำเนินการพัฒนาในหัวข้อต่างๆตามที่ระบุไว้ในนโยบายมาอภิปรายเพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การอภิปรายสภาพการศึกษาภาษาต่างประเทศโดยรวมทั้งในและนอกระบบ

ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีการทบทวนเพื่อปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาภาษาต่างประเทศ หรือที่ชาวญี่ปุ่นเรียกว่า 'Course of study'¹ ในปี ค.ศ. 2002 เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาพื้นฐานของทักษะการสื่อสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการตระหนักว่าการปรับหลักสูตรนี้ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงในระบบทั้งหมดของการเรียนภาษาซึ่งครอบคลุมและเกี่ยวเนื่องกับการปรับวิธีการสอน การพัฒนาระดับความสามารถของครูผู้สอน การพัฒนาระบบการรับนักเรียนเข้าศึกษาในทุกระดับชั้นการศึกษาทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย และรวมไปถึงการวางหลักสูตรใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้ กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญในสาขาจำนวนหนึ่งที่เรียกว่า Round-table Committee for the Improvement of English Teaching Methods เพื่อหารือในการปรับวิธีการสอน และ Round-table Committee on English Education Reform เพื่อหารือในการปรับระบบการศึกษา จนได้ผลสรุปออกมาในรูปของแผนการปฏิบัติในการเพิ่มสมรรถนะภาษาอังกฤษของชาวญี่ปุ่น ภายใต้หัวข้อ Strategic Plan to Cultivate Japanese with English Abilities ซึ่งออกเผยแพร่ในเดือนกรกฎาคมปี ค.ศ. 2002 และเริ่มดำเนินการในปี ค.ศ. 2003 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการให้สำเร็จตามแผนภายในระยะเวลา 5 ปี จะแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2008

นโยบายการปฏิรูปการศึกษาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ของรัฐบาลญี่ปุ่นในการพัฒนาความสามารถของคนในชาติ และการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก รัฐบาลได้กำหนดให้มีการปฏิรูประบบการศึกษาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งครอบคลุมแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษของคนในชาติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.3.1.1 การปรับปรุงการสอนในห้องเรียน

เป้าหมายของการปรับปรุงการสอนในห้องเรียนระบุไว้ว่า จะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร การจะบรรลุเป้าหมายได้นั้นในแผนปฏิบัติมีข้อกำหนดที่น่าสนใจดังนี้

¹ Course of study ในหลักสูตรการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นจะระบุถึงวัตถุประสงค์ เนื้อหาโดยรวม หลักการและข้อเสนอแนะวิธีการสอนของแต่ละรายวิชา

1. ครูผู้สอนต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสอน และจัดกิจกรรมต่างๆ
2. ลดขนาดห้องเรียนลงให้สอนเป็นกลุ่มย่อย และแบ่งระดับของผู้เรียนตามสมรรถนะทางภาษาทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
3. ตั้งให้มีโรงเรียนต้นแบบที่เก่งทางด้านจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในแต่ละชุมชน

ในแผนปฏิบัติการวางแนวทางส่งเสริมไว้ห้าประการดังนี้คือ (1) ส่งเสริมให้มีการนำข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศ (The Course of Study for Foreign Languages) ไปใช้อย่างจริงจัง (2) ส่งเสริมให้มีโครงการที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาภาษาอังกฤษ (3) ส่งเสริมให้มีการเพิ่มจำนวนครูและสื่อการสอนใหม่ๆ (4) ส่งเสริมให้มีการจัดทำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาภาษาอังกฤษ และ (5) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนแนวทางการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ประสบความสำเร็จ โดยแต่ละแนวทางส่งเสริมได้มีการวางแผนปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมดังนี้

(1) ข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศ (The Course of Study for Foreign Languages)

กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศ (The Course of Study for Foreign Languages) ที่ได้เริ่มประกาศใช้ในปี ค.ศ. 2002 เพื่อตอบรับกับการที่โลกเข้าสู่ภาวะความเป็นนานาชาติ ที่มีการติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานคือการพูดในชีวิตประจำวันและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารไปถึงระดับสูงขึ้น ข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศนี้ จะครอบคลุมระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เท่านั้นตามที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้วิชาภาษาต่างประเทศเป็นวิชาบังคับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 สำหรับการศึกษาในช่วงชั้น 2 ช่วงนี้เป็นเวลา 6 ปี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งใช้เวลาเรียน 3 ปีนั้น ในข้อเสนอแนะได้กำหนดให้เน้นการสอนทักษะการฟังและการพูดเป็นหลัก ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งใช้เวลาเรียนอีก 3 ปีจึงให้เพิ่มทักษะการอ่านและการเขียนเข้ามา

การกำหนดหลักสูตรเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าชาวญี่ปุ่นเริ่มเชื่อว่าการเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศโดยการฝึกทักษะการฟัง-พูดก่อนจะทำให้การเรียนประสบความสำเร็จมากกว่าการฝึกทักษะทั้งสี่ทักษะคือ ฟัง พูด อ่านและเขียนพร้อมกัน ดังเช่นที่กำหนดไว้ในข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรเดิมที่ใช้ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

นอกจากนี้ข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศฉบับใหม่ในปี ค.ศ. 2002 นั้นยังเพิ่มเนื้อหาและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนภาษาควบคู่กับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศด้วย

ญี่ปุ่นเชื่อว่าการ “ใช้ภาษาอังกฤษเป็น” (“make use of English”) นั้นไม่ใช่เพียงแต่มีความรู้ทางด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ แต่จะต้องรู้จักในการใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆด้วย ดังนั้นในแผนปฏิบัตินี้จึงไม่สนับสนุนให้สอนโดยวิธีแบบไวยากรณ์และการแปล และห้องเรียนที่ครูเป็นศูนย์กลาง แต่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อการสื่อสาร โดยให้สอดแทรกไวยากรณ์และคำศัพท์เข้าไปด้วย ซึ่งวิธีการสอนนี้ได้มีการกำหนดไว้ในข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศ (The Course of Study for Foreign Languages) ของ

กระทรวงศึกษาธิการอย่างชัดเจน ว่าให้ครูจัดกิจกรรมโดยเน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารใน สถานการณ์ต่างๆ และให้ครูใช้ภาษาอังกฤษสอน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับประสบการณ์ในการพยายามใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกของตนได้ และในการนี้จึงได้มีการส่งเสริมให้ใช้ครูผู้ช่วย (Assistant language teachers – ALTs) ในการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มย่อย และส่งเสริมให้มีการคิดค้นวิธีการเรียนการสอน แบบใหม่ๆ เพื่อให้เป็นต้นแบบสำหรับห้องเรียนและโรงเรียนอื่นๆ ได้

ผู้วิจัยใคร่ขอนำรายละเอียดของข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรที่ญี่ปุ่นส่งเสริมให้โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายนำไปใช้ในปัจุบันมาอภิปราย เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวมของการศึกษาภาษาต่างประเทศของ นักเรียนญี่ปุ่นที่มีการกำหนดให้สอนอย่างเป็นทางการในระบบเป็นระยะเวลา 6 ปี ซึ่ง 3 ปีแรกอยู่ในระบบการศึกษา ภาคบังคับและอีก 3 ปีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ และไม่เป็นที่น่าแปลกใจเลย ว่าในข้อเสนอแนะนั้นมีการกำหนดการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหลัก ส่วน ภาษาต่างประเทศอื่นให้อัดตามแบบภาษาอังกฤษดังนี้

หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ญี่ปุ่นได้มีการปรับหลักสูตรในระดับมัธยมต้น เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารเบื้องต้นโดยเน้นที่การฟัง-พูด ก่อน และค่อยแทรกการอ่านและเขียนเข้ามา ในหลักสูตรใหม่นี้ได้กำหนดให้ผู้เรียนมีความเข้าใจทั้งภาษาและ วัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสาร จะเห็นได้ว่าญี่ปุ่นเริ่มเห็น ความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรมและทัศนคติต่อภาษาต่างประเทศของผู้เรียนมากขึ้น เพราะเชื่อว่าจะทำให้การ เรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเนื้อหาไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติครอบคลุมตลอดสามปี โดยไม่ได้ แบ่งระดับว่าปีไหนจะต้องสอนอะไร ซึ่งก็ต้องเป็นหน้าที่ของผู้สอนว่าจะออกแบบการสอนของคนอย่างไรให้ ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดไว้

นอกจากเนื้อหาแล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกิจกรรมการสอนสำหรับเนื้อหาด้วย โดยกิจกรรมแบ่ง ออกเป็น 4 ทักษะดังนี้

1. **ทักษะการฟัง** การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนรู้จัก ระบบเสียงภาษาอังกฤษที่ใช้ในปัจจุบัน เช่น การเน้นเสียง (stress) การใช้เสียงสูงต่ำ (intonation) และจังหวะหยุด (pauses) นอกจากนี้ให้เข้าใจความหมายของภาษาพูดระดับที่มีคำ วลี ประโยคง่ายๆ เช่น เข้าใจการบอกเล่า คำถาม การ ขอร้อง และการตอบรับ หากฟังไม่เข้าใจจะต้องสามารถถามและขอให้ผู้พูดกล่าวซ้ำได้

2. **ทักษะการพูด** กิจกรรมกำหนดให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังคือ จะมีการสอนในเรื่องของระบบเสียงภาษาอังกฤษที่ใช้ในปัจจุบัน เช่น การเน้นเสียง (stress) การใช้เสียงสูงต่ำ (intonation) และจังหวะหยุด (pauses) รวมทั้งให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกเป็นคำพูด การ สนทนาในเรื่องที่ได้ฟังหรืออ่านมา และการพูดในหัวข้อต่างๆ ได้

3. **ทักษะการอ่าน** จะเริ่มสอนตั้งแต่อักษรภาษาอังกฤษ และการอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง ต่อมาจะสอนให้อ่านในใจเพื่อเข้าใจบทเขียน จากนั้นอ่านออกเสียงเพื่อถ่ายทอดความหมายของบทความที่อ่าน ผู้เรียนในระดับนี้จะสามารถอ่านจับใจความสำคัญ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้เขียนได้

4. **ทักษะการเขียน** นักเรียนในระดับนี้ต้องสามารถเขียนอักษรภาษาอังกฤษให้ถูกต้อง เช่นการเขียนตัวพิมพ์เล็ก และตัวพิมพ์ใหญ่ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการสะกดคำ เป็นต้น ไปจนถึงเขียนข้อความสั้นๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้ฟังหรืออ่าน เขียนบรรยายความคิดและความรู้สึก เขียนจดหมายหรือสารถึงผู้อ่านได้

จากแนวกิจกรรมดังกล่าวนี้ ผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง เช่น การหักทขาย การแนะนำคน การพูดคุยทางโทรศัพท์ การซื้อของ การบอกทิศทาง การเดินทาง การรับประทานอาหาร เป็นต้น ในบริบทที่ใกล้ผู้เรียน เช่น ที่บ้าน โรงเรียน หรือในชุมชนของคน เป็นต้น

นอกจากนี้ หลักสูตรยังกำหนดรูปแบบภาษาที่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาต้องรู้จักด้วยได้แก่

1. **รูปแบบภาษาที่ใช้ในการถ่ายทอดข้อมูล** เช่น การแสดงความคิดเห็น การอธิบาย การรายงาน การเสนอผลงาน การบรรยาย เป็นต้น

2. **รูปแบบภาษาที่ใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการกระทำ** เช่น การถาม การขอร้อง การเชิญ การเสนอ การตกลง การสัญญา การเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย การยอมรับหรือปฏิเสธ เป็นต้น

3. **รูปแบบภาษาที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึก** เช่น การแสดงความขอบคุณ การแสดงความไม่พอใจ การชม การขอโทษ เป็นต้น

แนวทางการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการให้ไว้ ไม่ได้เน้นการสอนไวยากรณ์เป็นหลัก แต่ให้สอดแทรกไว้ในกิจกรรม กระทรวงได้กำหนดหลักไวยากรณ์ที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาต้องรู้ไว้ อย่างละเอียดแต่น่าสังเกตคือ กระทรวงไม่ได้จัดระดับความยากง่ายไว้ให้ดังนี้

กฎไวยากรณ์ Grammatical items

(a) ประโยค Sentences

- ประโยคความเดียว ความรวม และความซ้อน Simple, compound and complex sentences
- ประโยคบอกเล่าและปฏิเสธ Affirmative and negative declarative sentences
- ประโยคคำสั่งบอกเล่าและปฏิเสธ Affirmative and negative imperative sentences
- ประโยคคำถามที่ขึ้นต้นด้วยกริยาช่วย เช่น can, do, may และคำถามปลายเปิด เช่น how, what, when, where, which, who, whose และ why

(b) โครงสร้างประโยค Sentence patterns

- โครงสร้างประโยคแบบ 'Subject + Verb'
- โครงสร้างประโยคแบบ 'Subject + Verb + Complement' in which

(aa)	Subject	+	be	+	noun
					pronoun
					adjective

(bb)	Subject	+	non-be	+	noun
					adjective

c. โครงสร้างประโยคแบบ 'Subject + Verb + Object' ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ

(c1) Subject + verb +	noun
	pronoun
	gerund
	to-infinitive
	how etc. + to-infinitive
	อนุประโยคที่ขึ้นต้นด้วย <i>that</i>

(c2) Subject + verb + อนุประโยคที่ขึ้นต้นด้วย *what* เป็นต้น

d. โครงสร้างประโยคแบบ 'Subject + Verb + Indirect Object + Direct Object' ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ

(d1) Subject + Verb + indirect object +	noun
	pronoun

(d2) Subject + Verb + indirect object + how etc. + to-infinitive

e. โครงสร้างประโยคแบบ 'Subject + Verb + Object + Complement' ที่มีลักษณะแบบ

Subject + Verb + object +	noun
	adjective

f. โครงสร้างประโยคแบบอื่นเช่น

(aa) *There + be + ~*

(bb) *It + be + ~ (+ for ~) + to-infinitive*

(cc) Subject + *tell, want, etc.* + Object + to-infinitive

(c) การใช้คำสรรพนาม Pronouns

(d) การใช้กริยาอากวลา Verb tenses

(e) การใช้คำคุณศัพท์เพื่อแสดงการเปรียบเทียบ Comparative forms of adjectives and adverbs

(f) การใช้กริยา to-infinitives

(g) การใช้ gerunds

(i) การใช้ Present and past tenses ในการสร้างประโยคแบบ passive voices

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยวาเซดะจำนวนสามสิบคน พบว่านักเรียนญี่ปุ่นทุกคนจะต้องสามารถท่องจำรูปประโยค 5 แบบ เพราะเชื่อว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังต้องเรียนรู้คำศัพท์ที่พบในชีวิตประจำวัน เช่น คำศัพท์เกี่ยวกับฤดูกาล เดือน วัน เวลา ตัวเลขและการนับจำนวนรอบครัว เป็นต้น จำนวนรวมทั้งสิ้น 900 คำ นอกเหนือจากการรู้จักการใช้คำที่เกิดรวม (Collocation) และการใช้จำนวนขั้นพื้นฐาน หัวข้อไวยากรณ์ที่กำหนดไว้อย่างละเอียดนั้น ผู้สอนเองมีหน้าที่ต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องและครอบคลุม เพื่อเตรียมผู้เรียนในการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งในการฟัง พูด อ่านและเขียนต่อจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจะเน้นทักษะการอ่าน-เขียนมากขึ้น ทั้งนี้ยังคงมุ่งหมายให้มีความเข้าใจทั้งภาษาและวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสาร กิจกรรมในหลักสูตร

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเนื้อหาโดยรวมไว้ให้ ต้องเรียน 6 รายวิชาดังนี้ Aural/Oral Communication I และ II, English I และ II, Reading และ Writing รายวิชาทั้ง 6 นี้ควรเรียนตามลำดับที่กำหนดให้ คือ Aural/Oral Communication I และ English I ก่อน Aural/Oral Communication II และ English II ส่วน Reading และ Writing ควรจะเรียนหลังจากผ่าน Aural/Oral Communication I หรือ English II แล้ว ในแต่ละรายวิชา กระทรวงได้กำหนดกรอบกิจกรรมเพื่อเน้นฝึกทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารไว้ด้วย ตารางข้างล่างนี้แสดงจุดประสงค์และกิจกรรมที่กระทรวงกำหนดแตกต่างกันไป ดังนี้

<i>Aural/Oral Communication I</i> รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถฟังทำความเข้าใจและถ่ายทอดข้อมูลที่ได้รับและความคิดของคนโดยการพูดเป็นภาษาอังกฤษ และสามารถสนทนาในหัวข้อต่างๆในชีวิตประจำวันเป็นภาษาอังกฤษได้ กิจกรรมในรายวิชานี้จะเน้นที่การฝึกใช้ภาษาโดยการจำลองสถานการณ์จริงให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนา ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการฟังและได้ตอบในสถานการณ์ต่างๆตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสนทนา การพูดได้ตอบในหัวข้อที่ตนสนใจ การพูดถ่ายทอดข้อมูลและความคิดของตน การบรรยายและนำเสนอข้อมูลที่ศึกษาจากการฟังและการอ่าน และในขณะที่พูดสามารถเข้าใจการพูดบรรยายของผู้อื่นได้ กิจกรรมควรมีการสอดแทรกการสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษและไวยากรณ์ที่จำเป็นในการสื่อสาร โดยการฟัง-พูด รวมทั้งสำนวนที่ใช้บ่อยและบทบาทของภาษาท่าทางที่ใช้ประกอบการสนทนา เนื้อหาที่ใช้จะอิงจากที่หลักสูตรกำหนด และบทวนเนื้อหาบางส่วนที่ระบุไว้ในหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อปูพื้นฐานไปสู่ Aural/Oral Communication II อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรจะนำภาษาที่ใช้เป็นมาตรฐานสากลมาใช้ในกิจกรรม และก็ควรบอกให้ผู้เรียนตระหนักและเปิดกว้างในการยอมรับรูปแบบของภาษาอังกฤษที่ใช้ต่างกันในแต่ละท้องถิ่นทั่วโลก เนื่องจากการสอนมุ่งเน้นเสริมสร้างทักษะการสื่อสารให้กับผู้เรียน ผู้สอนจึงไม่ควรเน้นการวิเคราะห์ไวยากรณ์ของภาษามากเกินความจำเป็น แต่ควรจะเน้นการใช้ไวยากรณ์ในการสื่อสารให้มาก	<i>Aural/Oral Communication II</i> รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถพูดเสนอผลงานและอภิปรายเป็นภาษาอังกฤษในหัวข้อต่างๆ ได้ ซึ่งจะเป็นการสื่อสารที่ต้องใช้ภาษาในระดับที่สูงกว่า Aural/Oral Communication I กิจกรรมในรายวิชานี้จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถฟังจับใจความของการพูดบรรยาย เช่น สนทนาพจน์ สามารถนำเสนอข้อมูล อภิปรายและโต้แย้งในหัวข้อต่างๆ และสามารถโต้แย้งบทสนทนาในสถานการณ์สมมติได้ โดยในการจัดกิจกรรม ผู้สอนควรเตรียมผู้เรียนในเรื่องการออกเสียงให้ถูกต้อง การใช้สำนวนในการพูดบรรยาย อภิปราย หรือโต้แย้งอย่างถูกต้อง และข้อควรปฏิบัติในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ได้แย้ง และนำเสนอผลงาน เนื้อหาในการสอนจะเน้นฝึกในสถานการณ์ที่มี การสื่อสารในระดับกลุ่ม หรือคนจำนวนมาก และเน้นความคิดสร้างสรรค์ ส่วนไวยากรณ์และรูปแบบภาษาจะอิงตามเนื้อหาทั่วไปของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
--	--

English I รายวิชานี้มีจุดประสงค์เน้นการฝึกทักษะการใช้ภาษาทั้งสี่ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในหัวข้อต่างๆ กิจกรรมในรายวิชานี้จะพัฒนาทักษะการฟังและอ่านเพื่อจับใจความสำคัญและวัตถุประสงค์ของผู้พูดหรือผู้เขียน และสามารถถ่ายทอดโดยการพูดหรือการเขียนได้ ผู้สอนไม่ควรเน้นการวิเคราะห์ไวยากรณ์ของภาษามากเกินความจำเป็น แต่ควรจะเน้นการใช้ไวยากรณ์ในการสื่อสารทั้งสี่ทักษะให้มาก อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรสอดแทรกการออกเสียงที่ถูกต้อง โครงสร้างประโยค และไวยากรณ์ภาษาอังกฤษทั้งที่ระบุไว้ในเนื้อหาของระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เพื่อเป็นการทบทวน ในรายวิชานี้หลักสูตรได้ระบุไว้ให้มีการสอนการอ่านออกเสียงและการท่องจำ การใช้ภาษาทำทางที่เหมาะสมในการสื่อสาร นอกจากนี้หลักสูตรยังระบุให้เพิ่มจำนวนคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอีก 400 คำ	English II รายวิชานี้มีจุดประสงค์เน้นการฝึกทักษะการใช้ภาษาทั้งสี่ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในหัวข้อต่างๆ โดยเพิ่มเติมจาก English I กิจกรรมในรายวิชานี้จะคล้ายกับใน English I แต่จะเพิ่มการเขียนสรุปความและการใช้ภาษาอังกฤษในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็น จากที่ได้ฟังและอ่านมา นอกจากนี้หลักสูตรยังระบุให้เพิ่มจำนวนคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากใน English I อีก 500 คำ และควรมีการสอนการใช้คำในบริบทเพิ่มเติม
Reading รายวิชาการอ่านนี้มีจุดประสงค์เพื่อเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของผู้เขียน โดยผู้เรียนจะสามารถอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เข้าใจโครงสร้างของงานเขียนสรุปประเด็นหลัก และเข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้ กิจกรรมในรายวิชานี้จะมีการอ่านเรื่องและพูดหรือเขียนเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน การอ่านออกเสียงเพื่อฝึกการทำความเข้าใจ การตีความเรื่องที่อ่าน การถ่ายทอดความเข้าใจและการตีความสู่ผู้ฟัง ผู้สอนจะเสริมทักษะการเดาคำศัพท์จากบริบทและประสบการณ์ การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญและวิเคราะห์โครงสร้างของงานเขียน และการอ่านอย่างรวดเร็ว เนื้อหาโดยรวมของหลักสูตรจะนำมาใช้ประกอบการสอนในรายวิชานี้ โดยหลักสูตรระบุให้เพิ่มจำนวนคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากใน English I อีก 900 คำ และควรมีการสอนการใช้คำในบริบทเพิ่มเติม	Writing รายวิชาการเขียนนี้มีจุดประสงค์เพื่อเสริมทักษะการเขียนบรรยายข้อมูล และความคิดเป็นภาษาอังกฤษ โดยจะเน้นการฝึกการเขียนโครงร่างสรุปใจความสำคัญของข้อมูลที่ได้อ่านหรือฟัง การเขียนเพื่อถ่ายทอดความคิดของตนที่ได้จากการอ่านหรือฟัง และการเขียนเพื่อจุดประสงค์ต่างๆ เนื้อหาโดยรวมของหลักสูตรจะนำมาใช้ประกอบการสอนในรายวิชานี้ โดยผู้สอนจะเสริมกิจกรรมเพื่อฝึกการเขียน เช่น การเขียนประโยคตามคำบอก การฝึกใช้คำในการถ่ายทอดความคิดและความรู้สึก การฝึกเขียนประโยค เป็นต้น ทั้งนี้ควรมีการเสริมสร้างประสบการณ์การเขียนเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง เช่น การเขียนจดหมาย หรือ อีเมล เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าในหลักสูตรใหม่นี้มีการรวบรายวิชา จากกลุ่มรายวิชาการพูดและการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย 3 รายวิชา คือการพูดและการสื่อสาร A, B และ C ที่กำหนดไว้ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองมาเป็น 2 รายวิชาคือ Aural/Oral Communication I และ II

กระทรวงยังได้ให้ตัวอย่างสถานการณ์ในการฝึกสนทนาภาษาอังกฤษตลอดจนรูปแบบภาษาที่ต้องใช้ในสถานการณ์ และหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ไว้ด้วยดังนี้

สถานการณ์ในการสนทนาภาษาอังกฤษ

หลักสูตรได้กำหนดให้มีการแบ่งตัวอย่างสถานการณ์ออกเป็นสี่ประเภทโดยสามประเภทแรกจะแบ่งตามจำนวนของผู้ร่วมสนทนา ส่วนประเภทที่สี่จะเป็นสถานการณ์การสื่อสารแบบใช้ความคิดสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (a) สถานการณ์การสื่อสารส่วนตัว (Situations for communication on an individual basis)
เช่น สถานการณ์การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ ทางกาเขียนจดหมาย หรืออีเมล การสนทนาขณะเดินทาง ชื่อของ ไปงานเลี้ยง สัมภาษณ์ การสนทนาในบ้าน โรงเรียน ร้านอาหาร และโรงพยาบาล เป็นต้น
- (b) สถานการณ์การสื่อสารในกลุ่ม (Situations for communication in groups)
การอ่าน การกล่าวสุนทรพจน์ การนำเสนอผลงาน การสนทนาตามสถานการณ์ที่กำหนด การอภิปราย และการโต้เถียง เป็นต้น
- (c) สถานการณ์การสื่อสารกับคนจำนวนมาก (Situations for communication aimed at a large number of People) เช่นการสื่อสารผ่านทางหนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โฆษณา บัญชีประกาศ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- (d) สถานการณ์การสื่อสารแบบสร้างสรรค์ (Situations for creative communication)
เช่น การอ่าน การละคร การภาพยนตร์ การกระจายเสียงทางวิทยุหรือโทรทัศน์ การแต่งเรียงความเป็นต้น

รูปแบบภาษา

หลักสูตรได้กำหนดให้มีการสอนรูปแบบการใช้ภาษาเฉพาะสำหรับใช้ในสถานการณ์ต่างๆ คือ รูปแบบภาษาที่ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก เพื่อถ่ายทอดข้อมูล เพื่อถ่ายทอดความคิดและจุดมุ่งหมาย และเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (a) รูปแบบการใช้ภาษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ (Smoothing human relationships)
เช่น การทักทาย การแนะนำตัว การตอบรับในสถานการณ์ต่างๆ เป็นต้น
- (b) รูปแบบการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก (Transmitting feelings)
เช่น การขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความยินดี การแสดงความดีใจ การชมเชย การแสดงความประหลาดใจ การแสดงความเห็นใจ การตำหนิเตือน การวิจารณ์ การขอโทษ การแสดงความเสียใจ การแสดงความคิดหวัง และการแสดงความโกรธ เป็นต้น
- (c) รูปแบบการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดข้อมูล (Transmitting information)
เช่น การอธิบาย การรายงาน การให้เหตุผล เป็นต้น
- (d) รูปแบบการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความคิดและจุดมุ่งหมาย (Transmitting ideas and intentions)
เช่น การสัญญา การกล่าวอ้าง การเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย การชักชวน การปฏิเสธ การพูดเป็นนัย การสนับสนุน การสรุป เป็นต้น
- (e) รูปแบบการใช้ภาษาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการกระทำ Instigating action
เช่น การถาม การขอร้อง การเชิญชวน การอนุญาต การให้คำแนะนำ การสั่งให้ทำตาม การห้ามไม่ให้ทำ เป็นต้น

หลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

หลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่สอนในระดับชั้นมัธยมปลายนี้ยังคงเน้นในเรื่องของโครงสร้างประโยค และกฎไวยากรณ์ต่างๆ ที่มีความซับซ้อนกว่าที่สอนในระดับมัธยมต้นดังนี้

A โครงสร้างประโยค Sentence Patterns

- (a) โครงสร้างประโยคแบบ 'Subject + Verb + Complement' ซึ่งจะใช้กริยานอกเหนือจาก *be* และส่วน complement จะเป็น present participle หรือ past participle หรืออนุประโยคที่ขึ้นต้นด้วย *what, that* หรือ *whether*
- (b) โครงสร้างประโยคแบบ 'Subject + Verb + Object' โดยกรรมเป็นอนุประโยคที่ขึ้นต้นด้วย *what, that* หรือ *whether*
- (c) โครงสร้างประโยคแบบ 'Subject + Verb + Indirect Object + Direct Object' โดยกรรมเป็นอนุประโยคที่ขึ้นต้นด้วย *what, that* หรือ *whether*
- (d) โครงสร้างประโยคแบบ 'Subject + Verb + Object + Complement' โดย ส่วน complement จะเป็น present participle หรือ past participle
- (e) โครงสร้างประโยคแบบอื่นๆ เช่น
 - a. *It + be etc. + ~ +* อนุประโยคที่ขึ้นต้นด้วย *that etc.*
 - b. *Subject + seem etc. + to-* infinitive
 - c. *It + seem etc. +* อนุประโยคที่ขึ้นต้นด้วย *that*

B กฎไวยากรณ์

- (a) การใช้ infinitive
- (b) การใช้ relative pronouns
- (c) การใช้ relative adverbs
- (d) การใช้ *it* แทนนามวลี หรือนามอนุประโยค
- (e) การใช้ tenses ต่างๆ เช่น present perfect progressive, the past perfect, the past perfect progressive, the future progressive และ the future perfect
- (f) การใช้ passive voice
- (g) การใช้ subjunctive mood
- (h) การใช้ participial constructions

หลักไวยากรณ์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะไม่นำมาสอนโดยตรง แต่จะสอดแทรกในกิจกรรมที่ระบุไว้ในรายวิชา 6 รายวิชาที่ทางหลักสูตรกำหนดให้เรียน ทั้งนี้การกำหนดขอบเขตของหลักไวยากรณ์ที่นักเรียนควรศึกษานั้น เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันในการพัฒนาทักษะเฉพาะในแต่ละรายวิชา

นอกจากนี้หลักสูตรยังเสนอแนะหลักการเลือกสื่อการสอนว่าควรพิจารณาถึงระดับพัฒนาการและความสนใจของผู้เรียน ควรจะเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวญี่ปุ่นเองรวมทั้งของประเทศที่ใช้ภาษาต่างประเทศที่ผู้เรียนกำลังเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา และทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงการเป็นทั้งสมาชิกคนหนึ่งของคนทั้งสังคม และเป็นพลเมืองชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งในขณะที่เดียวกัน เทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการสอน เช่น เครื่องเสียง โทรทัศน์ เครื่องฉายต่างๆ คอมพิวเตอร์ ระบบเน็ตเวิร์ค และอื่นๆ ได้ถูกส่งเสริมให้นำมาใช้ และเพื่อให้การเรียนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ผลยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมให้มีการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-based evaluation หรือเรียกว่า Absolute evaluation) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งได้ลงมือทำแล้วสำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นโครงการศึกษาและสร้างเกณฑ์มาตรฐานและปรับปรุงวิธีการสอบภายใต้ชื่อ Reference Materials for Creating Evaluation Standards and Improving Evaluation Methods

และเพื่อส่งเสริมการนำข้อแนะนำในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ (The Course of Study for Foreign Language) ไปใช้ให้เห็นผล ทางกระทรวงศึกษาธิการได้ประสานงานและจัดการประชุม

คณะกรรมการการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละโรงเรียน เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปฏิบัติใช้จริงได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

(2) โครงการนวัตกรรมทางการศึกษาภาษาอังกฤษ

ในแผนปฏิบัติได้กำหนดให้มีโครงการใหญ่ 4 โครงการเพื่อส่งเสริมการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาภาษาอังกฤษ คือ (1) โครงการสุดยอดโรงเรียนมัธยม (Super English Language High School Program) ซึ่งในปี ค.ศ. 2002 จัดได้จำนวน 16 โรงเรียน ในปี ค.ศ. 2003 จัดได้ 50 โรงเรียน และในปี ค.ศ. 2005 มีโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 100 โรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น Super English Language High School ซึ่งจะเป็นโรงเรียนมัธยมปลายหรือโรงเรียนมัธยมศึกษาที่รวมเอาระดับชั้นมัธยมต้นและมัธยมปลายเข้าด้วยกันก็ได้ (2) โครงการระบบโรงเรียนนำร่องเพื่อการวิจัย (The system of pilot schools for research purposes) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย (3) โครงการสนับสนุนมหาวิทยาลัยดีเด่น (Program Supporting Distinctive University Education) กำหนดขึ้นในปี ค.ศ. 2003 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกมหาวิทยาลัยต้นแบบ ที่การให้การศึกษาภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัยถือเป็นเกณฑ์หนึ่งในการตัดสิน และ (4) โครงการคอร์สพิเศษที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ (Participation in special courses taught in English) สนับสนุนให้นักศึกษามหาวิทยาลัยสามารถเข้าเรียนในรายวิชาที่สอนเป็นภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษานานาชาติ

(3) การเพิ่มจำนวนครูและผลิตสื่อการสอนใหม่ๆ

รัฐบาลมีแผนในการเพิ่มจำนวนครูตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 เพื่อให้สามารถรองรับกับการสอนภาษาเป็นกลุ่มเล็กได้ การสอนเป็นกลุ่มเล็กนี้จะมีจำนวนนักเรียนประมาณ 20 คนต่อครูหนึ่งคน การแบ่งกลุ่มนักเรียนจะใช้การวัดระดับความสามารถทางภาษาของนักเรียนเป็นเกณฑ์

นอกจากนี้ความต้องการในการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนที่เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง ส่งผลให้มีการนำสื่อการสอนและตำราเรียนใหม่ๆ มาใช้ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสื่อการสอนให้สัมฤทธิ์ผลนั้นต้องอาศัยกลุ่มผู้เรียนขนาดเล็กด้วยเช่นกัน

(4) การจัดทำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาภาษาอังกฤษ

ในแผนปฏิบัติมีการกำหนดให้รายงานผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในปี ค.ศ. 2003 (Status Report on Improvements of English Education) เป็นรายงานที่มีลักษณะเป็นการตอบแบบประเมินและแบบสอบถามสำรวจ หัวข้อที่ประเมินบรรจุคำถามเช่น การนำข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศไปใช้ วิธีการสอนโดยครูพูดเป็นภาษาอังกฤษ การจัดห้องเรียนขนาดเล็ก การจัดกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถทางภาษา จำนวนชั่วโมงเรียน และวิธีการสอนใหม่

ส่วนในระดับมหาวิทยาลัยมีการสำรวจระดับความสามารถทางภาษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย และมีรายงานใน Status Report on Improvements in English Education at the University Level เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

(5) การแลกเปลี่ยนแนวทางการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จ

ในปี ค.ศ. 2003 กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้ศูนย์การวิจัยหลักสูตรการศึกษา (Curriculum Research Center) ในสถาบันการวิจัยนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (National Institute for Educational Policy Research) รวบรวมแนวทางการเรียนการสอนใหม่ที่ประสบผลสำเร็จเพื่อจัดทำเป็นคู่มือให้กับโรงเรียนต่าง ๆ นำไปใช้กัน ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่จะมาจากโรงเรียนต้นแบบ และโรงเรียนนำร่องที่กำหนดให้เป็นสถานที่ทดลองวิจัยโดยเฉพาะควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

จะเห็นได้ว่าญี่ปุ่นมีนโยบายในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนในห้องเรียนทั้งในระดับโรงเรียน มหาวิทยาลัย และมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ โรงเรียนและหน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญยังกำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานและตีพิมพ์ออกเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบแล้วช่วยกันแก้ปัญหาด้วย

5.3.1.2 การพัฒนาครูภาษาอังกฤษ

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักดีว่าผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการพัฒนาสมรรถนะทางภาษาต่างประเทศของคนในชาติก็คือครูนั่นเอง ความสามารถของครูผู้สอนประกอบกับวิธีการที่ใช้สอนนั้นสามารถชี้วัดความสำเร็จในการเรียนภาษาของนักเรียนได้ระดับหนึ่ง จึงส่งเสริมให้มีการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารโดยเน้นทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ไม่ได้เน้นการสอนโดยวิธีแบบไวยากรณ์และการแปลอีกต่อไป จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรครู ทั้งในเรื่องของการเรียนการสอนโดยทั่วไปและการสอนภาษาต่างประเทศ ภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะ

เพื่อตอบรับข้อกำหนดปรับปรุงห้องเรียนภาษาต่างประเทศในแผนปฏิบัติ รัฐบาลมุ่งพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนและระบบการสอน โดยครูที่สอนภาษาอังกฤษทุกคนต้องสอบภาษาอังกฤษ และมีการตั้งเป้าหมายว่าต้องพัฒนาครูสอนภาษาอังกฤษทุกคนให้สามารถทำคะแนน TOEFL ได้ไม่ต่ำกว่า 550 คะแนนและ TOEIC ไม่ต่ำกว่า 730 คะแนน ครูทุกคนจะต้องสามารถสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีการแต่งตั้งครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถเป็นผู้นำในแต่ละชุมชนและส่งเสริมให้คนที่มีความสามารถทางภาษาในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสมรรถนะทางภาษาของคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีครูที่เป็นเจ้าของภาษาเข้ามาสอนในห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง

แผนการปฏิรูปฉบับนี้มุ่งเน้นการพัฒนาทั้งสมรรถนะของครูสอนภาษาและระบบการเรียนการสอนภาษา และมีการเน้นการพัฒนาในระดับชุมชนด้วย ซึ่งหมายความว่า ให้มีครูผู้นำในชุมชน สร้างความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างระบบการศึกษาภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษให้แข็งแกร่ง และให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญของการเรียนภาษามากยิ่งขึ้น การพัฒนาในส่วน of ครูผู้สอนและระบบการสอนนี้มีรายละเอียดที่เป็นแผนกำหนดไม่น้อยไปกว่าการปรับปรุงการเรียนการสอนในห้องเรียนเลย

ในการพัฒนาครู มีแผนปฏิบัติที่ชัดเจนได้แก่ การกำหนดนโยบายการประเมินและการจ้างครู การให้การศึกษาครู การสร้างครูผู้นำประจำชุมชน การเชิญเจ้าของภาษาสอน และการสร้างความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) นโยบายการประเมินและการจ้างครู

ในการจ้างครูสอนภาษาอังกฤษนั้น นโยบายกำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาในแต่ละเขตปกครอง (Prefecture) และหัวเมืองต่างๆ เป็นผู้สอบ โดยข้อสอบจะวัดทักษะการฟัง การสนทนาภาษาอังกฤษ และทักษะอื่น คะแนนจากการสอบจะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาจากข้อสอบมาตรฐานเช่น STEP, TOEFL หรือ TOEIC โดยการสอบนี้จะเน้นความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นหลัก

(2) การให้การศึกษาครู

กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้คณะกรรมการการศึกษาในแต่ละเขตการปกครองเป็นผู้รับผิดชอบการจัดหลักสูตรอบรมครูอย่างเข้มข้นทั่วประเทศ ในระหว่างปี ค.ศ. 2003-2007 โดยหลักสูตรอบรมนี้มุ่งเน้นให้ครูสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนได้ ผลสรุปของโครงการนี้จะได้รับการตีพิมพ์อยู่ในรายงานการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (Status Report on the Improvements in English Education) ด้วย

(3) การสร้างครูผู้นำประจำชุมชน

ในการสร้างครูผู้นำนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้ศูนย์การพัฒนาครูแห่งชาติ (National Center for Teachers' Development) จัดอบรมครูผู้นำในการสอนภาษาอังกฤษ (the Course for Educational Leadership on the Teaching of English) เพื่อฝึกฝนวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และเพื่อส่งเสริมการเรียนภาษาต่างประเทศในระดับชุมชน โดยครูที่ผ่านการอบรมในปี ค.ศ. 2003 จำนวน 1,000 คนจะเป็นผู้ฝึกอบรมครูในชุมชนต่อไป นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้มอบหมายให้ศูนย์การพัฒนาครูแห่งชาติ จัดให้มีการส่งครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายไปฝึกอบรมในต่างประเทศ โดยจะคัดเลือกจากครูที่เข้าร่วมในหลักสูตรอบรมครูอย่างเข้มข้น และมีความสามารถโดดเด่นทางด้านการสอนและความสามารถภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาศักยภาพของครูและเสริมแรงจูงใจให้กับครูด้วย โดยในปี ค.ศ. 2003 นั้นมีครูเดินทางไปฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 12 เดือนจำนวน 15 คน 6 เดือนจำนวน 85 คน และ 2 เดือนจำนวน 200 คน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ครูที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่มีความสามารถและมีความกระตือรือร้นในการเรียน ไปเรียนต่อปริญญาโททางด้านการศึกษาภาษาอังกฤษ โดยอนุญาตให้ลาเรียนได้โดยไม่จ่ายเงินเดือน นโยบายนี้เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003

(4) การเชิญเจ้าของภาษามาสอน

รัฐบาลได้ออกนโยบายขยายเวลาครูผู้ช่วยสอนชาวต่างชาติใน JET Program ให้ทำนักในญี่ปุ่นได้จากเวลา 3 ปีเป็นเวลา 5 ปี และสามารถรับผิดชอบสอนคนเดียวในชั้นเรียนแบบไม่เต็มเวลา (Part-time) ได้ และภายหลังปี ค.ศ. 2003 มีนโยบายจ้างครูผู้ช่วยสอนใน JET Program ที่มีความสามารถสูงให้เป็นครูสอนภาษาเต็มเวลาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเป็นจำนวน 300 คน และจะเพิ่มให้ได้ถึง 1,000 คนในอนาคต ผลของการขยายโครงการนี้จะสรุปไว้ใน Status Report on Improvements in English Education หลังการประเมินผลเช่นกัน นอกจากนี้

(5) การสร้างความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชน

คนในชุมชนที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ และมีความสามารถเฉพาะอื่น และประสบการณ์ที่หลากหลาย จะได้รับการทาบทามมาเป็นผู้ช่วยสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน และได้รับใบอนุญาต

² เขตการปกครอง (Prefecture) หรือที่เรียกในภาษาญี่ปุ่นว่า *todōfuken* (都道府県) เป็นลักษณะการแบ่งเขตในประเทศญี่ปุ่นในระดับรองจากรัฐบาลกลางออกเป็น 47 เขต โดยมีรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร ในแต่ละเขตการปกครองจะแบ่งออกเป็นเขตเทศบาลต่างๆ ปกครองโดยผู้บริหารของเขตเทศบาลนั้นๆ ระบบการแบ่งเขตนี้เริ่มใช้หลังจากการปฏิรูปในสมัยเมจิ (1868) ที่ได้ออกเลิกระบบศักดินาที่มีเจ้าขุนมูลนายเป็นผู้ปกครอง

พิเศษ ที่จะสามารถสอนแบบไม่เต็มเวลาได้ โดยอยู่ภายใต้ระบบครูพิเศษ (Special Part-time Instructor System) และ แผนการสร้างงานอย่างเร่งด่วนพิเศษในระดับท้องถิ่น (Special Subsidy for Urgent Local Employment Creation) เป้าหมายของแผนนี้คือการสร้างคนในชุมชนให้เป็นครูเป็นจำนวนทั้งสิ้น 50,000 คนทั่วประเทศในปลายปี ค.ศ. 2004

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลญี่ปุ่นพยายามใช้ระบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการพัฒนาครู และในการปรับปรุง การเรียนการสอนในห้องเรียน นอกจากนี้ยังมีนโยบายสร้างบรรยากาศทำให้เกิดการแข่งขันกันทั้งในชุมชนเองและ ระหว่างชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนา เช่น การมีครูผู้นำ การตั้งโรงเรียนต้นแบบ เป็นต้น นอกจากการสร้างแรงจูงใจ ให้กับครูและนักพัฒนาในชุมชนแล้ว รัฐบาลยังมีแผนการในการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนด้วย

5.3.1.3 การเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียน

รัฐบาลพยายามวางแผนการที่จะเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับคนในชาติ โดยการกำหนดข้อเสนอแนะ สำหรับการ จัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศใหม่ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีความเข้าใจในภาษาและ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และมีการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารจริง เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี และเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในการนี้รัฐบาลจึงกำหนดมาตรการการส่งเสริมแรงจูงใจ ในการเรียนภาษาอังกฤษโดย 1) ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นความเข้าใจในระดับนานาชาติ 2) ขยายโอกาสการ เดินทางไปศึกษาในต่างประเทศ 3) ขยายโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษ และ 4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนกัน ใน ระดับนานาชาติ ดังนี้

(1) ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นความเข้าใจในระดับนานาชาติ

ในข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรการศึกษาใหม่ (The New Courses of Study) ปี ค.ศ. 2002 กำหนดให้ทุกวิชา ไม่ใช่เฉพาะวิชาภาษาต่างประเทศ ว่ากิจกรรมและการสอนต้องมุ่งเน้นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในระดับนานาชาติ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้เข้าใจวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตที่ต่างกัน เพื่อสร้างทัศนคติในการ ยอมรับความแตกต่างทางด้านความคิด และความเป็นอยู่ของชนชาติต่างๆ และในหลักสูตรการศึกษาใหม่นี้การ ส่งเสริมความเข้าใจในระดับนานาชาติ ได้ถูกบรรจุไว้เป็นกิจกรรมที่สำคัญกิจกรรมหนึ่งในวิชา Integrated Study และ รัฐบาลได้ให้การเน้นย้ำการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจระดับนานาชาตินี้ในการประชุมคณะกรรมการ การศึกษาและการประชุมผู้บริหารโรงเรียนต่างๆ เพื่อการปฏิบัติให้ถูกต้องด้วย

(2) ขยายโอกาสการเดินทางไปศึกษาในต่างประเทศ

แผนปฏิบัติมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาใน ต่างประเทศปีละ 10,000 คน โดยผ่านองค์การแลกเปลี่ยนและศึกษาต่อต่างประเทศ (School Exchange and Overseas Study Organization) นั้นจะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนอยากพัฒนาภาษาอังกฤษมากขึ้น โดยทางองค์การจะทำหน้าที่ ประสานงานเรื่องโรงเรียนและที่พักอาศัยให้แก่นักเรียนและรัฐบาลให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยตั้ง เป้าไว้ว่าในปี ค.ศ. 2003 จะจัดส่งนักเรียนไปให้ได้ 1,000 คนเป็นอย่างต่ำ

นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้นักศึกษามหาวิทยาลัยให้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างมหาวิทยาลัยญี่ปุ่น และมหาวิทยาลัยในต่างประเทศในการไปเรียนในช่วงเวลาสั้นๆ โดยในปี ค.ศ. 2003 นี้ได้ส่งนักศึกษาญี่ปุ่นไปเป็น จำนวน 585 คน โดยรัฐบาลได้จัดทุนสนับสนุนให้ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษจริงนอก ชั้นเรียน โครงการนี้สืบเนื่องมาจากการที่รัฐบาลได้เล็งเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของชาวญี่ปุ่นให้

ประสบผลสัมฤทธิ์นั้นต้องอาศัยการส่งเสริมให้มีประสบการณ์การใช้ภาษาให้มากที่สุด ซึ่งเป็นไปได้ยากสำหรับชาว
เนื่องจากชาวญี่ปุ่นยังคงใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก นักเรียนจึงมีโอกาสน้อยมากในการที่จะนำทักษะที่ตนเรียนในชั้น
เรียนมาใช้จริงในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษลดลงได้ รัฐบาลจึงใช้โครงการส่งนักเรียน
ไปต่างประเทศมาสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ

(3) ขยายโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษ

ความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนในการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และการเชิญ
ชาวต่างชาติเจ้าของภาษามาสอนในโรงเรียนต่างๆ เป็นการเพิ่มจำนวนประชากรที่จะเป็นคู่สนทนาภาษาอังกฤษได้เพิ่ม
มากขึ้น โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษามากขึ้น เช่นการตั้งสถานที่ฝึกสนทนา
ภาษาอังกฤษ (English conversation lounge) การแข่งขันการพูดอังกฤษ (English speech contest) การจัดค่าย
ภาษาอังกฤษ (English camp) สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 การจัดรายการออกอากาศเป็น
ภาษาอังกฤษ (English broadcast) เป็นต้น โครงการการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนต่างๆนี้จะมีการ
ประเมินและสรุปผลใน Status Report on Improvements of English Education ด้วยเช่นกัน

(4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนกันในระดับนานาชาติ

นอกจากโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษาไปศึกษาในต่างประเทศแล้ว ในแผนปฏิบัติยังระบุให้แต่ละ
โรงเรียนมีการจัดทำเว็บไซต์ เพื่อส่งเสริมการสื่อสารข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนเป็นภาษาอังกฤษให้แก่ชาวต่างชาติ
ด้วย กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักว่าตนสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารโดยไม่ต้องเดินทางไปต่างประเทศ แต่
ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางแทน

5.3.1.4 การพัฒนาระบบการสอบเข้าโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างชาวญี่ปุ่นเอง การประเมิน
ความสามารถทางภาษาจึงต้องพึ่งการสอบเท่านั้น ซึ่งตลอดหลายปีที่ผ่านมาได้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนการ
สอน และแรงจูงใจของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เป้าหมายของแผนปฏิบัติในการพัฒนาระบบการสอบเข้าในระดับโรงเรียน
และมหาวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการกำหนดหลักสูตรการศึกษาภาษาต่างประเทศ คือ(1) การเพิ่ม
การประเมินทักษะการฟังและการพูดเพื่อการสื่อสารให้ได้มาตรฐาน และ (2) การนำข้อสอบวัดสมรรถนะทางภาษา
เช่น TOEFL และ TOEIC เข้ามาใช้ในการรับสมัครในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และมหาวิทยาลัย รวมทั้งการ
พัฒนาปัจจัยต่างๆในการสอบ เช่น วิธีการสอบ การตั้งคำถาม เนื้อหาในข้อสอบ เป็นต้น เพื่อให้สามารถวัด
ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้สมัครสอบได้มากขึ้น โดยการพัฒนาที่ครอบคลุมไปถึงการพัฒนา
ระบบการสอบสำหรับการรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาต่อและการรับสมัครคนเข้าทำงาน

สำหรับการรับสมัครบุคคลเข้าศึกษา ในปี ค.ศ. 2003 ได้มีการกำหนดให้เริ่มให้มีการสอบวัดความสามารถ
ทักษะการฟังในข้อสอบกลางเพื่อเข้ามหาวิทยาลัย (University Center Examination) ซึ่งจะนำไปบังคับใช้จริงในปี ค.ศ.
2006 นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้พัฒนาข้อสอบเพื่อวัดความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้สมัครทั้ง
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและมหาวิทยาลัย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นเริ่มให้มีการสอบสัมภาษณ์
เป็นภาษาอังกฤษ เพิ่มเติมจากข้อสอบฟังที่ใช้กันอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีการพยายามส่งเสริมให้ใช้ข้อสอบ STEP,
TOEFL, TOEIC และข้อสอบของ University of Cambridge ESOL ประกอบด้วย

นอกจากนี้การรับสมัครบุคคลเข้าทำงานในบริษัทเอกชน และองค์กรต่างๆ เริ่มให้มีการเพิ่มการสอบวัดระดับสมรรถนะภาษาอังกฤษเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน เพื่อจัดสรรคนที่มีความสามารถให้ตรงกับความต้องการ

จะเห็นได้ว่าความสามารถทางภาษาอังกฤษเริ่มมีบทบาทมากขึ้นทั้งในด้านการศึกษาและการทำงาน การจัดให้มีการสอบวัดระดับภาษาอังกฤษนี้จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนต้องพัฒนาตนเองมากขึ้น อย่างไรก็ตามการสอบมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ดังที่ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันเป็นอย่างมากในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่สองว่าอิทธิพลของการสอบเข้ามหาวิทยาลัยส่งผลให้การเรียนการสอนยังคงเป็นวิธีแบบไวยากรณ์และการแปล (Grammar-translation) โดยเน้นที่การอ่านและไวยากรณ์เท่านั้น ทำให้ในแผนปฏิบัตินี้ทางกระทรวงศึกษาธิการเกิดความตื่นตัวในการพยายามเพิ่มทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเข้าไปในข้อสอบด้วย

ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่าการพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของญี่ปุ่นนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ซึ่งนำไปสู่การได้แง่และวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในหมู่นักวิชาการและประชาชนทั่วไปว่า การกำหนดหลักสูตรเช่นนี้ทำให้ชาวญี่ปุ่นไม่สามารถพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษได้ดีเท่าที่ควร และมีทั้งเสียงเสนอและต่อต้านว่าควรจะมีการส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาหรือไม่ อย่างไรก็ตามแม้วิชาภาษาอังกฤษจะไม่ได้ถูกกำหนดเป็นวิชาบังคับในระดับประถม แต่ในแผนปฏิบัติระบุให้มีการสนับสนุนให้เริ่มมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระดับนี้ไว้แล้ว

5.3.1.5 การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา

นอกจากการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไปถึงระดับมหาวิทยาลัย รัฐบาลไม่ได้ละเลยการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาแต่อย่างใด ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าวิชาภาษาอังกฤษไม่ได้เป็นวิชาบังคับในระดับประถมศึกษา แต่ก็มี การสนับสนุนให้มีการเริ่มมีการจัดกิจกรรมสอนสนทนาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา โดยกำหนดให้ใช้ชั่วโมงเรียนของวิชากิจกรรม (Period for Integrated Study) ซึ่งใช้เวลาประมาณ 1-3 ชั่วโมง ตามหลักสูตรในปี ค.ศ. 2002 ให้เป็นวิชาที่เสริมสร้างความเข้าใจในระดับนานาชาติ (International Understanding) ในปี ค.ศ. 2002 มีโรงเรียนรัฐบาลกว่าร้อยละ 50 เริ่มนำกิจกรรมสนทนาภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ โดยให้ครูชาวต่างชาติที่พูดภาษาอังกฤษ หรือครูจากระดับมัธยมศึกษามาสอน โดยกฎหมายการว่าจ้างเจ้าหน้าที่การศึกษา (the Amendment of the Educational Personnel Certification Law) ในปี ค.ศ. 2002 ที่กำหนดให้ครูภาษาอังกฤษที่มีใบอนุญาตสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาสามารถเข้ามาสอนวิชา Period for Integrated Study ในโรงเรียนประถมศึกษาได้

ส่วนทางด้านการพัฒนาครู ได้มีการจัดฝึกอบรมครูโดยศูนย์การพัฒนาครูแห่งชาติ (National Center for Teachers' Development) จัดอบรมครูผู้นำในการสอนสนทนาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาซึ่งในปี ค.ศ. 2003 มีครูเข้าร่วมโครงการ 600 คน นอกจากนี้มีการเชิญครูผู้ช่วยสอนชาวต่างชาติ (Assistant Language Teachers – ALTs) จากโครงการ JET Program ที่มีประสบการณ์การสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษามาแล้วเข้ามาสอนในระดับประถมศึกษา รวมทั้งมีการรณรงค์ให้มีความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชน

แผนปฏิบัติได้ระบุไว้ว่าไม่ให้มีการสอนพิเศษนอกกรอบในลักษณะของการกวดวิชาในโรงเรียน (Cramming) ที่เน้นการสอนเนื้อหาเข้มข้นและมีครูเป็นศูนย์กลาง แต่ให้หันไปใช้กิจกรรมในการสร้างประสบการณ์ทางภาษาให้กับผู้เรียนแทน และที่สำคัญ กิจกรรมควรมุ่งเน้นสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและการใช้ภาษาอังกฤษด้วย โดยสร้างกิจกรรมที่สนุกสนานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และเน้นทักษะการฟัง-พูดเป็นหลัก

โดยการนี้ได้มีการผลิตคู่มือการจัดกิจกรรมการสอนสนทนาภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา (Handbook to Promote Activities for English Conversation at Elementary Schools) มีการประเมินผลการดำเนินการใน Status Report on Improvements in English Education และมีการจัดตั้งโรงเรียนนำร่องสำหรับการวิจัยถึงวิธีการสอนแบบต่างๆ

5.3.1.6 การพัฒนาสมรรถนะทางภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน

รัฐบาลเชื่อว่าความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาญี่ปุ่นมีส่วนในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของผู้เรียน เนื่องจากความสามารถในภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นภาษาแม่เป็นพื้นฐานของกระบวนการคิดของผู้เรียนชาวญี่ปุ่น การที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจภาษาญี่ปุ่นอย่างถ่องแท้ และแสดงความคิดเห็นเป็นภาษาญี่ปุ่นได้นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ระบุไว้ในแผนปฏิบัติว่าจะเร่งพัฒนาสมรรถนะทางภาษาญี่ปุ่นของคนในชาติโดย ส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการสอนภาษาญี่ปุ่นที่มีประสิทธิภาพ มีการวิจัยถึงความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นที่จำเป็นในอนาคต ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาญี่ปุ่น และส่งเสริมให้มีการอบรมเพื่อฝึกทักษะการสอนภาษาญี่ปุ่นให้กับครูทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

5.3.1.7 การส่งเสริมการวิจัย

ในแผนปฏิบัตินี้ได้ระบุให้มีการส่งเสริมการทำวิจัยการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย โดยมีการระบุหัวข้อการทำวิจัยดังนี้

(1) การทำวิจัยเรื่องระดับสมรรถนะทางภาษาอังกฤษที่จำเป็นในระดับมัธยมศึกษา

งานวิจัยนี้ใช้ข้อเสนอแนะการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ปี ค.ศ. 2002 เป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย รวมทั้งทำแบบสำรวจสภาพการสอนภาษาอังกฤษและวิธีการสอนด้วย นอกจากนี้ได้นำข้อสอบมาตรฐานเพื่อวัดสมรรถนะทางภาษาอังกฤษ เช่น STEP, TOEFL และ TOEIC มาวิเคราะห์ และหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถที่วัดโดยข้อสอบมาตรฐาน และระดับความสามารถของนักเรียน เพื่อหาเกณฑ์วัดผลการประเมินในการสอบเข้าระดับมหาวิทยาลัย โดยนำข้อสอบมาตรฐานเหล่านั้นมาใช้

(2) การทำวิจัยเรื่องการศึกษาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมและการอบรมครู

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมงานวิจัยทางการสอนภาษาอังกฤษทั้งในและนอกประเทศญี่ปุ่น เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบและวิธีการสอนที่ได้ผล และนำเอาข้อมูลนั้นไปสร้างหลักสูตรเพื่ออบรมครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

(3) การทำวิจัยเรื่องระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของครูผู้สอนที่ต้องการ

ระดับความสามารถของครูผู้สอนจะถูกประเมินโดยข้อสอบ STEP, TOEFL และ TOEIC เพื่อหาเกณฑ์ในการรับสมัครครู นอกจากนี้ยังมีการประเมินความสามารถของครูในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การค้นหาวิธีการสอนที่ได้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด

(4) การทำวิจัยเรื่องการศึกษาภาษาอังกฤษในระดับมหาวิทยาลัย

งานวิจัยนี้จะนำเอาข้อมูลวิธีการสอนภาษาอังกฤษแต่ละแบบมาวิเคราะห์เทียบกับความสำเร็จในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนที่ผ่านการสอนแต่ละแบบเมื่อออกไปทำงาน เพื่อที่จะสร้างเป็นรูปแบบที่ประกอบไปด้วยเนื้อหาและระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย

(5) การทำวิจัยเรื่องวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ใช้ในประเทศอื่น

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่ใช้ในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นหลัก โดยจะให้ความสนใจกับวิธีการเรียนการสอน สื่อการสอน เทคนิคการประเมินผล และการฝึกอบรมครูในประเทศต่างๆ

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นเพียงนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการเพิ่งวางไว้ในปี ค.ศ. 2002 เพื่อปฏิบัติเป็นระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003-2008 ซึ่งปัจจุบันกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการ จึงยังไม่สามารถสรุปผลได้ว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และมีปัญหาและอุปสรรคบ้างหรือไม่ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารหนังสือพิมพ์ระหว่างปี ค.ศ. 2002-2005 ซึ่งสะท้อนสภาพความเป็นจริงของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ขณะที่ได้มีการเริ่มนำแผนปฏิบัติไปใช้

5.3.2 สภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระบบ

ในตอนนี้จะกล่าวถึงสภาพความเป็นจริงของการศึกษาภาษาต่างประเทศที่สะท้อนจากมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกที่จะรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในประเทศญี่ปุ่นอันได้แก่ หนังสือพิมพ์อะซะฮี วีคลี่ (Asahi Weekly) โยมิอุริ (Yomiuri) และ โตเกียว ไทมส์ (Tokyo Times) ในช่วงปี ค.ศ. 2001-2005 พบว่ามีหัวข้อที่มีการกล่าวถึงคือการจัดการเรียนการสอนในระบบภายใต้นโยบายใหม่ของรัฐบาลและการจ้างครูชาวต่างชาติ การผลิตสื่อการสอน และการขยายตัวของการเรียนการสอนนอกระบบ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละส่วนจากมุมมองสาธารณะ

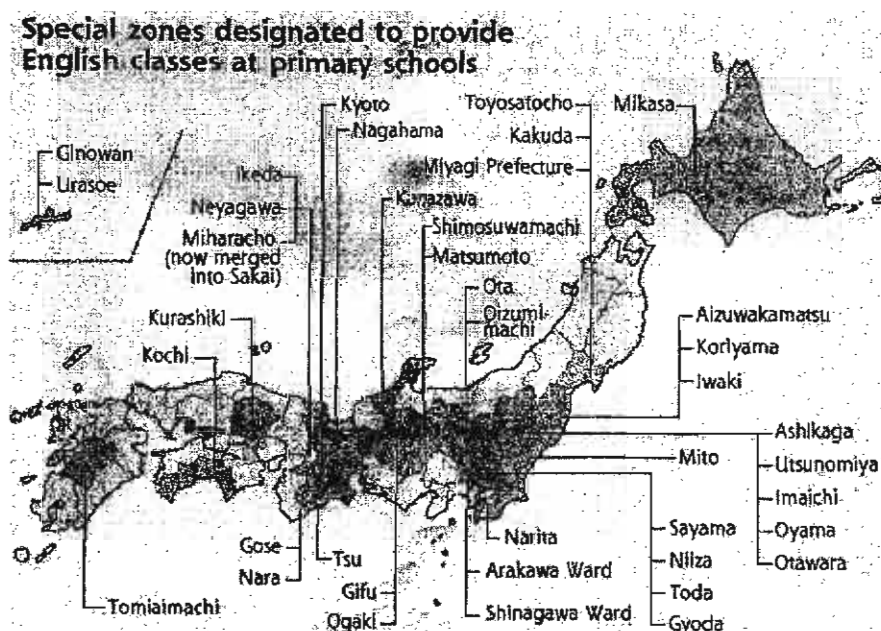
5.3.2.1 การจัดการเรียนการสอนในระบบภายใต้นโยบายของรัฐและการจ้างครูต่างประเทศ

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระบบตามนโยบายของรัฐบาลในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 นี้ นำไปสู่การพัฒนาไปในทิศทางต่างๆ และเสี่ยงวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก เริ่มตั้งแต่ในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย โดยหัวข้อที่มีการถกเถียงกันมากที่สุดคือการเริ่มให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษาหรืออนุบาล ซึ่งจากข้อมูลที่รวบรวมได้จากหนังสือพิมพ์โยมิอุริ ได้สะท้อนความคิดเห็นของผู้อ่านจำนวนมาก ที่มีทั้งความคิดที่สนับสนุนและต่อต้านดังนี้

5.3.2.2

การเสนอให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับในโรงเรียนประถมศึกษา

บทความจากหนังสือพิมพ์โยมิอูริ (The Yomiuri Shimbun) ฉบับวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2005 รายงานว่า ในปี ค.ศ. 2005 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เขตการปกครองทั้งสิ้น 40 เขตทั่วประเทศญี่ปุ่นเป็นเขตพิเศษที่จะมี วิชาภาษาอังกฤษบรรจุอยู่ในหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษา ทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ และ โรงเรียนเอกชน อย่างเป็นทางการ



ภาพประกอบ 2 บริเวณสีเทาแสดงเขตพิเศษ 40 เขตในประเทศญี่ปุ่น ที่มีวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากได้ให้การสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลเป็นอย่างดี และในโรงเรียนบางแห่งพบว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจยิ่ง ดังจะขอยกตัวอย่างข้อมูลจากบทความโดย มะยุมิ มะรุยะมะ (Mayumi Maruyama) ในหนังสือพิมพ์อะซะฮี วีคลี่ (Asahi weekly) ฉบับวันอาทิตย์ที่ 30 พฤษภาคม 2004 ที่กล่าวถึงโรงเรียนในเขตชิบะ (Chiba) หลายแห่งที่จ้างครูผู้ช่วยสอน (Assistant Language Teachers—ALTs) มาทำหน้าที่สอนแทนครูประจำ โดยให้ครูประจำเป็นผู้ช่วยในการอำนวยความสะดวกภายในห้องเรียน เนื่องจากครูชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ในระดับประถมศึกษานี้ยังไม่มีประสบการณ์และความรู้ในการสอนภาษาอังกฤษเพียงพอ ในระดับประถมศึกษานี้ โรงเรียนจะจ้างครูชาวต่างชาติให้มาสอนเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมงต่อสัปดาห์ซึ่งโดยมากจะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ส่วนระดับอื่นยังใช้ครูชาวญี่ปุ่นสอนอยู่

นอกจากนี้ โรงเรียนประถมศึกษาหลายแห่งมีนโยบายและการส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษด้านอื่นๆ ด้วยเช่น โรงเรียนนิปปอริ (Nippori Elementary School) ในเขตอะระกะวะ (Arakawa) ของกรุงโตเกียว ซึ่งเป็นหนึ่งใน 25 เขตที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลกลางให้สามารถสร้างหลักสูตรในระดับประถมศึกษาเองได้ โรงเรียนจึงกำหนดให้นักเรียนได้เรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ในระดับประถม และส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

สำหรับการเรียนภาษาอังกฤษ เช่น การทำป้ายสองภาษา (คือ ภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่น) ในโรงเรียน การคิดคำศัพท์ ภาษาอังกฤษตามสถานที่ต่างๆ เป็นต้น

ผู้ที่นำนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นไปใช้อย่างจริงจังและประสบผลสำเร็จ ต่างก็ออกมาสนับสนุนนโยบายโดยสะท้อนประสบการณ์ดีๆ ที่ได้รับจากการสอนบนหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น จากบทสัมภาษณ์ ฟิโอนา ลาวเทรี (Fiona Lavetry) ครูชาวต่างชาติจากสกอตแลนด์ที่สอนในโรงเรียนพบว่านักเรียนส่วนใหญ่กล้าพูดได้ตอบเป็น ภาษาอังกฤษในห้องเรียนกับครูชาวต่างชาติ และบรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนาน โดยนักเรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่ แตกต่างกันจากครูสอนภาษาอังกฤษที่มาจากประเทศต่างๆ (มะรุยะมะ, 2004) อย่างไรก็ตาม คูนิโกะ มิอุระ (Kuniko Miura) ครูจากโรงเรียนเซมิ (Seishi Elementary School) ในเขตบุงเกียว (Bunkyo) กรุงโตเกียว ให้ข้อเสนอแนะถึง ความสำเร็จในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษานั้นว่าส่วนหนึ่งมาจากการบริหาร จัดการที่ดีระหว่างครูประจำและครูผู้ช่วยสอน

นอกจากนี้จากบทความในหนังสือพิมพ์โยะมิอุริ ฉบับวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2005 พบว่ามีกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญที่สนับสนุนการเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ออกมาแสดงน่าน้ำร้อนใจบนหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่ง ผู้วิจัยใคร่หยิบยกประเด็นที่น่าสนใจมากล่าวถึง เพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของญี่ปุ่นไปในทิศทางที่หลากหลายซึ่งล้วนน่าสนใจให้ติดตาม เช่น ศาสตราจารย์ เรโกะ มะทซูกะวะ (Prof. Reiko Matsukawa) อาจารย์จากมหาวิทยาลัยกิฟุ (Gifu University) และผู้เขียนหนังสือเรื่อง Pioneering for tomorrow's English education in primary school แปลจากชื่อเรื่องภาษาญี่ปุ่น Asu no Shogakko Eigo Kyoiku wo Hiraku กล่าวว่า การเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถพูดภาษาอังกฤษคล่อง แต่จะให้นักเรียน เริ่มเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษและสร้างแรงจูงใจให้อยากเรียน

มิชิโกะ เทมมะ (Michiko Temma) ผู้อำนวยการสถาบันสอนภาษาที่ซุคะ (Tsuda English Institute) และอธิการบดีของวิทยาลัยที่ซุคะ (Tsuda College) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาอังกฤษในระดับ ประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร กล่าวว่า การที่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาได้มีโอกาสพูด ภาษาอังกฤษกับเพื่อนในชั้นจะช่วยเสริมสร้างทักษะการฟังและการสื่อความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งจะเป็น พื้นฐานสำคัญในการเรียนในระดับที่สูงขึ้น และเนื่องจากเด็กญี่ปุ่นส่วนใหญ่ขาดทักษะทางด้านนี้ จึงควรมีการส่งเสริม ตั้งแตในระดับชั้นประถมศึกษา

ศาสตราจารย์ ทซุโยชิ คานะโมริ (Prof. Tsuyoshi Kanamori) อาจารย์จากมหาวิทยาลัยเอะฮิเมะ (Ehime University) และผู้เขียนหนังสือเรื่อง Illusion of English ability แปลจากชื่อเรื่องภาษาญี่ปุ่น Eigo-ryoko Genso ให้ความเห็นว่าการที่让孩子เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่เล็กจะทำให้เขารู้สึกว่าตนสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากว่าสมรรถนะทางภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษที่เริ่มเรียนของพวกเขานั้นยังไม่ต่างกันมากนัก ดังนั้นเขาจึง สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อความหมายได้พอๆกับที่เขาสามารถสื่อความหมายเป็นภาษาญี่ปุ่น ซึ่งจะต่างจากนักเรียนใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พัฒนาทักษะทางภาษาญี่ปุ่นไปจนถึงระดับที่สูงขึ้นกว่าภาษาอังกฤษที่เริ่มเรียนมาแล้ว ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเขาไม่สามารถสื่อความคิดเป็นภาษาอังกฤษได้ดีเท่ากับภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นภาษาแม่ของเขาเอง ดังนั้น ศาสตราจารย์ทซุโยชิ จึงสนับสนุนว่าควรให้เด็กเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่สาม

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่เห็นด้วยและให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้น อนุบาลและประถมศึกษา โดยเชื่อว่า ผู้เรียนจะใช้ภาษาอังกฤษได้ดีหากเริ่มต้นเรียนตั้งแต่ยังเล็ก นอกจากนี้จะทำให้เขา

มีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ และมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ภาษา ผู้อ่านรายหนึ่งถึงกับเสนอให้รัฐบาลจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลนานาชาติที่สอนเป็นภาษาอังกฤษอย่างน้อยหนึ่งแห่งในเขตการปกครองแต่ละแห่ง (หนังสือพิมพ์โยะมิอูริ ฉบับวันที่ 2 พฤศจิกายน 2005)

แม้ว่าหลายฝ่ายจะเห็นด้วยกับการเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ในระดับประถม แต่ก็มีความเสี่ยงวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากถึงการจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องความพร้อมของครู ภาษาอังกฤษ การจ้างครูชาวต่างชาติ วิธีการสอน และหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษา รวมไปถึงความพร้อมของนักเรียนในระดับชั้นนี้ด้วย เป็นต้น

มีเสียงวิจารณ์จากบทความในหนังสือพิมพ์อะซะฮิ วีคลี่ โดยระบุว่าแม้ว่าการที่ครูยังไม่มีความพร้อมในการสอนภาษาอังกฤษอาจส่งผลเสียแก่นักเรียนในการจดจำการใช้ภาษาแบบผิดๆไปได้ เช่นในกรณีตัวอย่างของคุณครูคะซะอิ (Kasai) ซึ่งเป็นคุณครูประจำชั้น (Homeroom teacher) คนหนึ่งในโรงเรียนนิปปะริ (Nippori Elementary School) ที่ยอมรับว่าตัวเองยังไม่มั่นใจในการสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษให้ถูกต้องโดยเฉพาะเสียง /r/ กับเสียง /l/ ซึ่งเป็นปัญหาของชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ เนื่องจากญี่ปุ่นไม่มีเสียง /r/ และ /l/ แบบภาษาอังกฤษ แต่จะมีเสียง /r/ ในแบบของญี่ปุ่นเองเท่านั้น เขาพบว่าตัวเองยังไม่มั่นใจในการสอน และถึงแม้จะมีครูผู้ช่วยสอนที่มีความสามารถทางภาษา แต่ ฮิโระมิ คะวะซะระ (Hiromi Kawahara) ครูผู้ช่วยสอนคนหนึ่งที่จบการศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความเห็นว่า ครูผู้ช่วยสอนบางครั้งไม่ค่อยมีบทบาทมากนักเนื่องจาก จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับครูประจำ ซึ่งส่วนใหญ่จะขึ้นคอยช่วยครูประจำอยู่หลังห้อง และจะเข้ามาในชั้นเรียนแค่เดือนละหนึ่งครั้งเท่านั้น

นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมครูก็มีการกล่าวถึง ยูคิโอะ ซะโตะ (Yukio Sato) ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียน โอะกูรินิชิ (Ogurinishi Elementary School) กล่าวว่า หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมครูอย่างเข้มข้นนั้น ไม่มีประสิทธิภาพพอในการพัฒนาครูในระยะเวลานานสั้น ดังนั้นเขาเห็นว่าการศึกษาที่ไม่มีความพร้อม ประกอบกับการที่นักเรียนเองก็ยังไม่มีความสนใจทางภาษาญี่ปุ่นและการคำนวณพอ การบังคับเรียนวิชาภาษาอังกฤษจะยิ่งทำให้นักเรียนท้อแท้กับการเรียนและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษได้

ลิน พาร์เมนเตอร์ (Lynne Parmenter) ครูสอนภาษาอังกฤษชาวยุโรปที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่นมากกว่า 10 ปี เห็นว่ารัฐบาลเร่งดำเนินการโดยไม่ได้มีการศึกษาจากงานวิจัยก่อน จึงก่อปัญหาให้กับโรงเรียน ครู และนักเรียน โดยโรงเรียนที่ยังไม่มีความพร้อมทั้งทางด้านการวางแผนและบุคลากร ส่วนใหญ่จะไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ทำให้ครูขาดความเชื่อมั่นและเสียกำลังใจจากการสอนที่ไม่สัมฤทธิ์ผล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อนักเรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โยะชิฟุมิ ซะอิโตะ (Asst Prof. Yoshifumi Saito) อาจารย์จากมหาวิทยาลัย โตเกียว (Tokyo University) และผู้เขียนหนังสือเรื่อง Lives of masters in English หรือในภาษาญี่ปุ่น คือ Eigo Tatsujin Retsuden ก็ออกมาชี้ให้เห็นว่าญี่ปุ่นต้องมีการทำวิจัยในเรื่องของความเป็นไปได้ในการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมแต่ละโรงเรียนก่อนที่จะเริ่มมีนโยบายให้ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ซะอิโตะยังกล่าวอีกว่าในทางภาษาศาสตร์นั้น ภาษาอังกฤษมีความแตกต่างจากภาษาญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงเป็นความเชื่อที่ผิดว่าการเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่เด็กเล็กจะทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษได้เร็วกว่า ดังนั้นการเริ่มบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเข้าในหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษานั้นอาจมีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียนในรายวิชาอื่นๆ

นอกจากนี้ยังมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษซึ่งคิดว่าเป็นภาษาสากลมากเกินไปทั้งๆที่ การจัดกิจกรรมในระดับประถมศึกษาเป็นไปเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในระดับนานาชาติ ดังนั้นจึง

ไม่ควรจำกัดอยู่แค่การสอนภาษาและวัฒนธรรมอังกฤษเท่านั้น เพราะจะเป็นการปลูกฝังอคติต่อภาษาต่างประเทศอื่นๆ ให้แก่เด็กนักเรียนได้ (Parmenter, Asahi weekly, Sunday, May 30, 2004 pp9) โทะโมะโกะ ชะมะกะวะ นักศึกษาปริญญาโททางด้านภาษาศาสตร์สังคม จากมหาวิทยาลัยโตเกียว ให้สัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์โยะมิริ ฉบับวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2005 ถึงผลการวิจัยว่าอันที่จริงชาวต่างชาติที่เข้ามาพำนักในญี่ปุ่นนั้นส่วนใหญ่เป็นชาวเกาหลี จีน และบราซิล กลุ่มคนที่พูดภาษาอังกฤษเป็นเพียงคนกลุ่มเล็กๆ เท่านั้นหากพิจารณาจากจำนวนผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น โทะโมะโกะ จึงเสนอว่าควรจะให้ความสำคัญกับการสอนให้นักเรียนญี่ปุ่นมีทักษะการเรียนรู้ภาษา โดยให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาได้มีโอกาสสัมผัสกับภาษาต่างประเทศหลายภาษา แทนที่จะจำกัดการสอนอยู่แค่ภาษาอังกฤษเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนพัฒนาสมรรถนะทางภาษาต่างประเทศที่มีชาวต่างชาติในท้องถิ่นใช้เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างกันชุมชน ศาสตราจารย์ ยูคิโอะ โอทซุ (Prof. Yukio Otsu) จากมหาวิทยาลัยเคโอ (Keio University) ผู้เขียนหนังสือเรื่อง Should English be taught in primary school? หรือในภาษาญี่ปุ่น คือ Eigo Kyoiku wa Hitsuyoku ก็แสดงความเห็นต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการส่งเสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจในระดับนานาชาติ (International understanding) ว่าหากแต่มีการสอนเฉพาะภาษาอังกฤษเท่านั้นจะเป็นการปลูกฝังอคติต่อภาษาต่างประเทศอื่นๆ ให้แก่เด็ก นอกจากนี้ยังเห็นว่าไม่ควรให้เด็กเริ่มเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา เนื่องจากช่วงเวลาที่เรียนในชั้นเรียนนั้นสั้นเกินไปที่จะสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนภาษาอังกฤษ และสามารถพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษได้

จากบทความในหนังสือพิมพ์โยะมิริ ฉบับวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2005 พบว่าผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการเริ่มสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กเล็กมีความเห็นว่า การสอนภาษาอังกฤษให้เด็กเล็กจะทำให้สมรรถนะทางภาษาญี่ปุ่นของเด็กลดลง และการที่ญี่ปุ่นจะสามารถสื่อสารความคิดของคนให้ชาติอื่นเข้าใจนั้น คนในชาติจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับความคิดของคนในชาติเองให้ลึกซึ้งก่อน ซึ่งการนี้ต้องอาศัยภาษาแม่คือภาษาญี่ปุ่น ผู้อ่านส่วนใหญ่ที่มีความเห็นว่าเด็กเล็กควรได้รับฝึกฝนการใช้ภาษาญี่ปุ่นให้ได้ลึกก่อน จึงค่อยเรียนภาษาต่างประเทศ เพราะหากให้เด็กเรียนทั้งสองภาษาอาจจะสร้างภาระให้กับเด็กมากเกินไป นอกจากนี้ รองศาสตราจารย์ มัตสึซุมิ อิมะอิ ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน Cognitive science จากมหาวิทยาลัยเคโอ กล่าวว่า การส่งเสริมให้เรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ยังเล็กนั้นมาจากความเข้าใจผิดในเรื่อง Critical period ของการเรียนรู้ภาษา ที่เชื่อว่าจะมีช่วงเวลาหนึ่งในตอนเด็กที่สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีที่สุด ดังนั้นการที่ให้เด็กได้สัมผัสกับภาษาต่างประเทศตั้งแต่เล็กจะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดี เหมือนกับภาษาแม่ ซึ่งอันที่จริงแล้วเด็กอายุหนึ่งปีจะเริ่มเรียนภาษาแม่ของตนจากพ่อแม่ ซึ่งการเรียนภาษาที่สองนั้นจะไม่เหมือนกับการเรียนภาษาแม่ และหากจะพิจารณาถึงช่วงระยะเวลาสำคัญในการเรียนภาษาหรือ Critical period ถือว่าการเริ่มเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษานั้นช้าเกินไปในการที่จะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดี เหมือนกับเจ้าของภาษา แต่อันที่จริงแล้วญี่ปุ่นต้องการที่จะสามารถติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติได้เท่านั้น ไม่ได้ต้องการที่จะพูดภาษาอังกฤษได้เหมือนเจ้าของภาษา ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา อิมะอิเสนอว่าควรให้นักเรียนใช้เวลาในระดับประถมศึกษาพัฒนาทักษะทางภาษาญี่ปุ่น การฝึกคำนวณ และอื่นๆ แทนที่จะอุทิศเวลาให้กับการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งยังไม่จำเป็น

ศาสตราจารย์ โทะโมะโกะ ชิระซะ อะจารย์จากมหาวิทยาลัยชิซุโอกะ และผู้เขียนหนังสือ Common sense and senselessness in English learning หรือในภาษาญี่ปุ่น คือ Eigo Shutoku no Joshiki, Hijoshiki ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งที่ได้เรียนภาษาอังกฤษใน

ระดับชั้นประถมศึกษาเป็นเวลาสัปดาห์ละหนึ่งชั่วโมงและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งที่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัย หลังจากเรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งเป็นเวลาหนึ่งภาคการศึกษา ไม่พบความแตกต่างทางสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งสองกลุ่มในสามด้านคือ การรู้จักแยกเสียง /r/ และ /l/ การอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ และความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ในช่วงเวลาหนึ่ง ศาสตราจารย์ฉริยะตะ จึงกล่าวสรุปว่าการเรียนภาษาอังกฤษที่เน้นกิจกรรมการเล่นเกมส์ต่างๆ และการร้องเพลงเป็นเวลาสัปดาห์ละหนึ่งถึงสองชั่วโมงในระดับชั้นประถมศึกษาไม่ได้ทำให้นักเรียนเก่งภาษาอังกฤษมากขึ้นแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม คริส มัลวิลล์ (Chris Mulvihill) ผู้อ่านท่านหนึ่งตั้งคำถามได้แก่การศึกษาของศาสตราจารย์ โทะโมะฮิโกะ ฉริยะตะ ว่าเป็นการกล่าวอ้างในแง่ลบ เช่น การศึกษาการฟังเสียง /r/ และ /l/ นั้นหากเป็นการให้เด็กฟังคำโดยไม่บริบทนั้นก็เป็นที่แน่นอนว่าเด็กอาจไม่สามารถแยกเสียงออกเพราะในชีวิตจริงเด็กจะแยกเสียง /r/ และ /l/ จากการฟังข้อมูลที่เป็นบริบทด้วย คริสได้ตั้งคำถามว่าเหตุใดการศึกษาการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนไม่ทดสอบคำศัพท์ที่นักเรียนได้เรียนรู้มาทั้งหมด แทนที่จะทดสอบการเรียนรู้คำศัพท์เฉพาะในช่วงเวลาหนึ่ง และส่วนกิจกรรมการเล่นเกมส์และการร้องเพลงนั้นไม่ถือเป็นการเสียเวลาเพราะมีเกมส์และเพลงจำนวนมากที่ดีและมีประโยชน์ต่อการสอนภาษา

เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 2004 มหาวิทยาลัยเคโอได้จัดการประชุมสัมมนาเรื่อง “Primary School Don't Need to Teach English” [sic] มีผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากออกมากำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับในระดับประถมศึกษา หนึ่งในนั้นคือ รองศาสตราจารย์ โยะมิฟูมิ ะอิโตะ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยโตเกียว ผู้ซึ่งได้ศึกษาการเรียนภาษาอังกฤษของชาวญี่ปุ่นในสมัยก่อนเมจิและสมัยเมจิ (1868-1912) และได้ผลสรุปว่านโยบายการบังคับเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมของรัฐบาลไม่สามารถพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ ะอิโตะยกตัวอย่างในสมัยก่อนเมจิ (1603-1868) เมื่อครั้งที่ครอบครัวนักแปลที่อาศัยอยู่ในเมืองนางาซากิซึ่งในสมัยนั้นเป็นท่าเรือนานาชาติแห่งเดียวของญี่ปุ่น สอนภาษาต่างประเทศให้แก่บุตรหลานตั้งแต่อายุน้อยและประสบผลสำเร็จ จนทำให้มีการนำไปอ้างถึงว่าควรให้เด็กเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ยังเล็ก ซึ่งะอิโตะเห็นว่าเป็นการเข้าใจผิดเพราะการเรียนภาษาต่างประเทศในสมัยก่อนเมจิของชาวญี่ปุ่นนั้นเป็นการเรียนแบบเข้มข้น จะนำมาเปรียบกับการเรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับในระดับประถมศึกษาที่ใช้เวลาเพียงสัปดาห์ละสองถึงสามชั่วโมงดังเช่นในปัจจุบันไม่ได้ นอกจากนี้ะอิโตะยังได้แสดงความเป็นห่วงหลักสูตรใหม่ที่เน้นนโยบายการเรียนแบบปราศจากความตึงเครียด (Pressure-free education) ของรัฐบาล เขาเชื่อว่าจะมีผลทำให้ความสามารถในการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาลดลง ดังปรากฏในผลการสำรวจความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ออกพิมพ์เผยแพร่ในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2005 ะอิโตะเชื่อว่าในหลักสูตรใหม่ที่มีการเน้นทักษะการพูดโดยลดบทบาททักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ มีผลทำให้ความสามารถในการอ่านของนักเรียนลดลง เขาจึงเสนอว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาควรมีโอกาสฝึกฝนทักษะภาษาญี่ปุ่นให้เชี่ยวชาญก่อน และเมื่อศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นค่อยเริ่มสอนโดยการฝึกหัดรูปแบบภาษาต่างๆ (Pattern practices) โดยเน้นที่หลักไวยากรณ์และการอ่านออกเสียง เห็นได้ว่าเขาไม่เห็นด้วยกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching) เช่นเดียวกันกับฮิโรมิชิ โมะเทกิ (Hiromichi Moteki) ประธานบริษัทการพิมพ์และผู้เขียนหนังสือหลายเล่มที่มีเนื้อความต่อต้านการบังคับเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา โมะเทกิ ชี้ว่าระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนญี่ปุ่นลดลงจากผลสำรวจของการสอบภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (Test of English as a Foreign Language) เมื่อเทียบกับประเทศจีน และเกาหลีทั้งในสามทักษะคือการฟัง การอ่าน และไวยากรณ์และการเขียน โดยเฉพาะทักษะการอ่าน ซึ่งเขากล่าวว่าเป็นผลมา

จากการยกเลิกการเรียนไวยากรณ์และคำศัพท์แต่กลับไปเน้นการเรียนสนทนาภาษาอังกฤษแทน เพราะคิดว่าการเรียนไวยากรณ์ไม่สามารถทำให้นักเรียนพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษได้ และการเรียนพูดน่าจะเป็นทางออกที่ดีได้ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด โมะเทกิ กล่าวว่า การเรียนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาควรมีความเข้มข้นมากขึ้น โดยให้มีการเรียนทุกวัน นอกจากนี้ควรมีการสอนเรื่องเสียงภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง

อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์ เรโกะ มะทซูกะวะ จากมหาวิทยาลัยกิฟุ กล่าวว่า แม้จะมีปัญหาและอุปสรรคมากในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถม เป็นค้นว่าการที่ครูผู้สอนยังไม่มีความพร้อมทางด้านสมรรถนะทางภาษาเพียงพอที่จะสอนนักเรียน หรือการที่การเรียนภาษาอังกฤษในแต่ละโรงเรียนยังไม่เท่าเทียมกันนั้น คงจะต้องมีการพัฒนาเดินหน้าต่อไป เพราะขณะนี้ มีโรงเรียนจำนวนกว่าร้อยละเก้าสิบของโรงเรียนประถมศึกษาในญี่ปุ่นที่เริ่มสอนภาษาอังกฤษไปแล้ว

5.3.2.3 การปฏิรูประบบบริหารในโรงเรียนมัธยมในด้านภาษาอังกฤษ

ความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษของชาวญี่ปุ่นนำไปสู่การปฏิรูประบบการบริหารของโรงเรียนหลายแห่งเพื่อดึงดูดให้นักเรียนมาสมัคร เช่น การจ้างครูชาวต่างชาติมาสอน การจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษเข้มข้นเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง การมีโครงการไปเรียนภาษาในต่างประเทศช่วงฤดูร้อน ไปจนถึงการทำข้อตกลงในการอนุญาตให้นักเรียนสามารถโอนหน่วยกิตไปเรียนโรงเรียนในต่างประเทศได้ จากหนังสือพิมพ์โยะมิอุริ ฉบับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2005 มีโรงเรียนหลายแห่งออกมารายงานว่ามียอดนักเรียนเพิ่มขึ้นจากการปฏิรูประบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียน เช่น โรงเรียนมัธยมโอซากา กูเนอิ (Osaka Kunei High School) ในเขตการปกครองโอซากา (Osaka Prefecture) โรงเรียนมัธยมโมริโอกะ ชูโอ (Morioka Chuo High School) ในเขตการปกครองอิวะเตะ (Iwate Prefecture) โรงเรียนมัธยมจินอะอิ (Jin-ai Girls High School) ในเขตการปกครองฟูกูอิ (Fukui Prefecture) โรงเรียนมัธยมมิเงะ กะกุเอ็น (Shiga Gakuen High School) ในเขตการปกครองมิเงะ (Shiga Prefecture) โรงเรียนมัธยมปลายรีทซุเมอิกัน อุจิ (Reitsumeikan Uji Senoir High) ในเขตการปกครองเกียวโต (Kyoto Prefecture) โรงเรียนมัธยมนานาชาติตะคิอิ (Takii High School) ในเขตการปกครองโอซากา (Osaka Prefecture) และโรงเรียนมัธยมปลายหญิงฟูกูโอกะ คะอิเซ (Fukuoka Kaisei Girls Senior High School) (หนังสือพิมพ์โยะมิอุริ ฉบับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2005)

5.3.2.4 การเปิดหลักสูตรพิเศษในมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยหลายแห่งพยายามเปิดหลักสูตรสนทนาภาษาอังกฤษโดยจ้างครูชาวต่างชาติจากโรงเรียนสอนภาษา มาสอนนักศึกษา เช่น ที่คณะวิศวกรรมศาสตร์ ของสถาบันเทคโนโลยีคานะวะวะ (Kanagawa Institute of Technology) มีการเปิดหลักสูตรสอนสนทนาภาษาอังกฤษระหว่างเดือนเมษายนถึงกลางเดือนธันวาคมของทุกปี ซึ่งใช้บทเรียนกว่า 100 บท สอน 5 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 40 นาที โดยหลักสูตรนี้จัดโดยสถาบันสอนภาษาเวสต์เกต (Westgate Language School) ที่ก่อตั้งในเมืองโกะเท็มบะ (Gotemba) เขตการปกครองมิสุโอะกะ (Shizuoka) สถาบันนี้โฆษณาว่าสามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนภาษาอังกฤษให้นักศึกษารู้สึกเสมือนกับได้ไปศึกษาในต่างประเทศ ในการเรียนภาษาอังกฤษสนทนา นักศึกษาต้องเสียค่าใช้จ่ายหลักสูตรละ 98,000 เยน โดยมหาวิทยาลัยจะสนับสนุนค่าใช้จ่ายหลักสูตรละ 10,000 เยน และหากนักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษในหลักสูตรเป็นเวลา

2 ปี คิดต่อกันจะได้รับการสนับสนุนหลักสูตรละ 20,000 เยน แม้นักศึกษาจะไม่ได้หน่วยกิตจากการเรียนภาษาอังกฤษ ในหลักสูตรแบบบนี้ แต่นักศึกษาจำนวนมากให้ความสนใจเข้าเรียน เพราะคิดว่าภาษาอังกฤษจะเป็นประโยชน์ในอนาคต สถาบันสอนภาษาเวสต์เกต (Westgate Language School) ส่งครูสอนภาษาอังกฤษเข้าไปสอนในมหาวิทยาลัย จำนวนกว่า 40 แห่ง และมีหลักสูตรสอนคนทั่วไปด้วย และในระยะหลังเริ่มมีมหาวิทยาลัยบางแห่งจัดหลักสูตร ภาษาอังกฤษที่นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนเป็นวิชาที่มีหน่วยกิตได้ หลักสูตรสอนภาษาเช่นนี้ส่วนใหญ่มุ่งเน้น การสอนพูดและเขียนเป็นหลัก วิทยาลัยเปิดหลายแห่งที่ทำสัญญากับสถาบันสอนภาษาสิมุล (Simul Academy) ซึ่งเป็น สถาบันสอนการแปลและล่าม ได้เปิดหลักสูตรสอนภาษาอังกฤษที่อนุญาตให้คนนอกเข้ามาเรียนได้ด้วย ส่วนสถาบัน สอนภาษาบริติชเคาน์ซิล (British Council) ที่ตั้งอยู่ในย่านชินจูกุ กรุงโตเกียว ก็ให้ข้อมูลว่า ทางสถาบันได้รับการ คิดต่อจากมหาวิทยาลัยหลายแห่งให้สอนภาษาอังกฤษเฉพาะทาง โดยทางสถาบันสอนภาษาบริติชเคาน์ซิลเป็น ผู้ออกแบบหลักสูตรให้ (หนังสือพิมพ์โยะมิอูริ ฉบับวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2005)

5.3.2.5 โรงเรียนสองภาษา

ปัจจุบันเนื่องจากการตื่นตัวการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น โรงเรียนสองภาษาต่างๆที่มีการสอน วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษจึงได้รับความนิยมมาก ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนคะโตะ เกียวชู (Katoh Gyoshu Elementary School) ในเมืองนะมะสึ (Namazu) เขตการปกครองมิซูโอะกะ (Shizuoka) ซึ่งเป็นโรงเรียนสอง ภาษาแห่งแรกในญี่ปุ่นก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1992 โรงเรียนเซโกะ กะกุเอ็น (Seiko Gakuen Primary School) ซึ่งเป็น โรงเรียนเอกชนในเมืองโตะกูชิมะ (Tokushima) ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1994 โรงเรียนลินเดนฮอลล์ (Linden Hall Elementary School) ก่อตั้งในปี ค.ศ. 2004 ในเมืองดะซะอิฟู (Dazaifu) เขตการปกครองฟูกูโอะกะ (Fukuoka) นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนสองภาษาที่มีการสอนไปจนถึงระดับมัธยมปลายเช่น โรงเรียนโคะซะอิ กะกุเอ็น (Kosai Gakuen) โรงเรียนโตเกียว โจะกักกัน (Tokyo Jogakkan Middle and High Schools) โรงเรียนมิโดริงะโอะกะ (Midorigaoka Girls' Junior High and High School) และเริตซุเมอิกัน อุจิ (Reitsumeikan Uji Junior and Senior High Schools) โรงเรียนกุมมะ คอกะซุไค อคาเดมี (Gunma Kokusai Academy) เป็นต้น โรงเรียนเหล่านี้ใช้ภาษาญี่ปุ่นสอนวิชา ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นและภาษาญี่ปุ่นเท่านั้น โรงเรียนจะผลิตสื่อการสอนเองและนำเข้าจากต่างประเทศ (หนังสือพิมพ์ โยะมิอูริ ฉบับวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2005)

อย่างไรก็ตาม การขยายตัวอย่างรวดเร็วของโรงเรียนสองภาษาก่อให้เกิดภาวการณ์ขาดแคลน ครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติ ทำให้นักเรียนหันกลับไปเรียนในโรงเรียนแบบเดิม อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียนหันกลับไป เรียนโรงเรียนแบบเดิมคือการสอบเข้ามหาวิทยาลัย นักเรียนหลายคนพบว่าการเรียนในโรงเรียนสองภาษาทำให้ไม่ เข้าใจเนื้อหา ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ แต่ก็มีโรงเรียนสองภาษาที่ออกมากล่าวว่าหลักสูตร สองภาษาของตนประสบผลสำเร็จคือโรงเรียนคะโตะ กะกุเอ็น (Katoh Gakuen) จากรายงานในหนังสือพิมพ์โยะมิอูริ พบว่านักเรียนที่จบหลักสูตรสองภาษานี้ส่วนใหญ่สอบเข้าในมหาวิทยาลัยชื่อดังในประเทศญี่ปุ่นเช่น มหาวิทยาลัยวา เซดะ (Waseda University) มหาวิทยาลัยเคโอ (Keio University) เป็นต้น และมหาวิทยาลัยในต่างประเทศเช่น มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) มหาวิทยาลัยเยล (Yale University) ในสหรัฐอเมริกา เป็นต้น (หนังสือพิมพ์โยะมิอูริ ฉบับวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2005)

5.3.2.6 การจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ

ทุกๆปีในช่วงฤดูร้อน ครูชาวต่างชาติที่เข้าร่วม JET program จะเดินทางเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นโดยทุนสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่น โครงการนี้เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987 ในปี ค.ศ. 2004 นี้มี ครูชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นถึง 6,103 คนจาก 41 ประเทศทั่วโลก JET program เป็นโครงการที่ก่อตั้งโดยความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการ (Education, Science and Technology Ministry) กระทรวงการต่างประเทศ (Foreign Ministry) กระทรวงบริหารสาธารณะ (Public Management Ministry) และสภาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Council of Local Authorities for International Relations—CLAIR) การที่จะเข้าร่วมใน JET program ได้นั้นผู้สมัครจะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกดังนี้ คือ จะต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยที่เป็นที่ยอมรับ จะต้องมีความรู้ภาษาในระดับเจ้าของภาษา มีทัศนคติที่ดี สามารถพูดได้ชัดเจน มีทักษะการเขียนที่ดี และมีความยืดหยุ่น จากนั้นผู้สมัครจะต้องผ่านการสอบสัมภาษณ์โดยคณะกรรมการจากสถานทูตญี่ปุ่น JET program มีงานสองประเภทสำหรับผู้ผ่านการคัดเลือก

งานประเภทแรก เป็นครูผู้ช่วยสอน (Assistant Language Teachers—ALTs) ซึ่งมีหน้าที่ช่วยครูสอนภาษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล และในปัจจุบันครูผู้ช่วยสอนจำนวนหนึ่งจะได้รับเชิญเข้าไปสอนโรงเรียนในระดับประถมศึกษาด้วย ส่วนงานประเภทที่สองจะทำหน้าที่เป็นทูตเผยแพร่วัฒนธรรมต่างชาติ (Coordinators of International Relations—CIRs) ในแต่ละเขตการปกครองของญี่ปุ่น

JET program จะมีสัญญาเป็นระยะเวลา 1 ปี แต่ในบางเขตพื้นที่จะสามารถต่ออายุได้ถึง 5 ปีขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ร่วมโครงการและตำแหน่งที่ว่าง สำหรับผู้ร่วมโครงการที่ต่ออายุได้ถึง 4 ปีจะได้รับเชิญไปสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เนื่องจากยังขาดแคลนครูสอนภาษาอังกฤษ และในบางครั้งครูผู้ช่วยสอนเองอาจต้องรับผิดชอบสอนเป็นครูประจำ ดังนั้นจึงต้องการครูชาวต่างชาติที่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ด้วย และหลังจากที่ญี่ปุ่นมีการปฏิรูปหลักสูตรใหม่ในต้นศตวรรษที่ 21 ความต้องการครูผู้ช่วยสอนในระดับประถมศึกษาเริ่มเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จนทำให้โรงเรียนบางแห่งว่าจ้างครูผู้ช่วยสอนหลังจากหมดสัญญากับ JET program แล้ว (หนังสือพิมพ์โยะมิอุริฉบับวันที่ 27 กรกฎาคม 2005)

เอะริโกะ อะริตะ (Eriko Arita, 2003) ได้เขียนบทความรายงานว่าในปี ค.ศ. 2004 รัฐบาลให้ครูที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นมาแล้ว 3 ปีจำนวน 20 คน ไปสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งไม่เพียงพอแก่ความต้องการแน่นอน เพราะโรงเรียนประถมศึกษาเฉพาะที่เป็นโรงเรียนรัฐบาลในประเทศญี่ปุ่นมีทั้งหมด 23,964 แห่ง ซึ่งการที่จะจ้างครูเข้าไปสอนได้ครบทุกโรงเรียนต้องใช้งบประมาณมหาศาล การขาดแคลนครูผู้ช่วยสอนชาวต่างชาตินี้ก่อให้เกิดปัญหาแก่โรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียนเป็นอย่างมาก จึงต้องพึ่งโรงเรียนสอนภาษาพิเศษในการจ้างครูเข้ามา เช่น โรงเรียนในเขตชิบะ (Chiba) ซึ่งไม่ได้ใช้ครูจากโครงการ JET Program แต่จ้างครูสอนภาษามาจากโรงเรียนสอนภาษาสองโรงเรียนในผู้บริหารเขตโดยทุ่มงบประมาณทั้งหมด 56.5 ล้านเยนทำสัญญาว่าจ้างครูจำนวน 20 คนมาสอนในโรงเรียนจำนวน 119 โรงเรียนในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 (Maruyama, 2004) และเนื่องจากธุรกิจโรงเรียนสอนภาษาปัจจุบันมีการแข่งขันสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นิยมจ้างครูชาวต่างชาติจากสถาบันหรือโรงเรียนสอนภาษาเอกชน คณะกรรมการการศึกษาในบางเขตการปกครองจึงเริ่มใช้ระบบการประมูลขึ้นในปีการศึกษา 2005 นี้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายลง (หนังสือพิมพ์โยะมิอุริฉบับวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2005)

ปัญหาขาดแคลนครูยังส่งผลกระทบต่อทั้งโรงเรียนต้องส่งครูไปอบรม และบางครั้งครูต้องเสียค่าใช้จ่ายเองในการไปอบรม หรือนักเรียนเองเป็นฝ่ายไปเรียนเพิ่มเติมเองเพราะไม่มีสอนในโรงเรียน แต่ต้องใช้ในการสอบเข้าซึ่งวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ และเนื่องจากความต้องการจ้างครูชาวต่างชาติมีมากขึ้น จึงเกิดปัญหา และมีเสียงร้องเรียนว่าครูชาวต่างชาติที่จากสถาบันสอนภาษาบางแห่งขาดคุณสมบัติการสอน เช่น ใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสม มาสอนสาย ขาดสอนโดยไม่มีการชดเชย เป็นต้น จนมีชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งเห็นว่าการจ้างครูชาวต่างชาติเป็นครูผู้ช่วยสอนนั้นสิ้นเปลืองงบประมาณ จากบทความในหนังสือพิมพ์โยะมิอุริ ฉบับวันที่ 26 กุมภาพันธ์ที่ได้รวบรวมจดหมายจากผู้อ่านและนำมาเขียนสรุป พบว่า ครูชาวต่างชาติไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่คุ้มกับค่าจ้างและสิทธิพิเศษที่รัฐบาลญี่ปุ่นมีให้ เช่นการลาพักร้อน และที่อยู่อาศัย เป็นต้น จึงมีผู้เสนอว่าญี่ปุ่นควรใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่นระบบอินเตอร์เน็ต และการถ่ายทอดผ่านทางโทรทัศน์ ในการพัฒนาการสอนภาษาต่างประเทศแทนการจ้างครูชาวต่างชาติ นอกจากนี้ควรจัดสรรงบประมาณในการส่งครูชาวญี่ปุ่นไปเรียนต่อต่างประเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเป็นการลงทุนระยะยาวที่คุ้มทุนกว่าการจ้างครูชาวต่างชาติมาสอนเพียงในระยะสั้น

5.3.2.7 การผลิตสื่อการสอน

ปัญหาการจ้างครูชาวต่างชาติส่งผลให้มีการผลิตสื่อออกมาเพื่อช่วยครูในการสอน มิซาโกะ อินูเอะ (Misako Inoue) บรรณาธิการนิตยสารคิดส์คอม (Kids com) ที่ตีพิมพ์บทเรียนแนะนำสำหรับครูในระดับประถมศึกษา กล่าวว่า สำนักพิมพ์แอลซี (ALC Press Inc.) ผลิตสื่อการสอนจำนวนมากเพื่อช่วยครู โดยทั่วไปในแต่ละเดือนจะผลิตนิตยสารพร้อมแผ่นซีดีเพลงประกอบการสอนและอุปกรณ์การสอนอื่นๆ เข้าตระหนักถึงงบประมาณในการส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษานี้ยังไม่มากพอเนื่องจากยังไม่ได้ถูกกำหนดเป็นวิชาบังคับ ครูจึงไม่สามารถซื้อสื่อการสอนได้หลากหลายนัก สำนักขอยกขายนิตยสาร Kidscom อยู่ที่ประมาณ 800,000 เล่มต่อเดือนเท่านั้น

ยูกิโอะ โอะทซุ (Yukio Otsu) อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเคโอ (Keio University) ได้ออกมาตั้งคำถามว่าจำเป็นไหมที่จะต้องให้เด็กเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่มัธยมศึกษา เพราะปัญหาในเรื่องความไม่พร้อมของครูที่สอนอาจทำให้นักเรียน เรียนรู้ผิดๆ ซึ่งยากที่จะแก้ไขได้ จะดีกว่าหรือไม่ที่จะนำงบประมาณมาปรับปรุงการสอนในระดับมัธยมให้ได้ผลมากขึ้น เพราะว่านักเรียนในระดับประถมศึกษาซึ่งถือเป็นเด็กเล็ก ย่อมเข้าใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ที่แตกต่างของคนในโลกได้ลึกกว่าหากสอนเป็นภาษาญี่ปุ่น และในขณะที่เดียวกัน โอกาสที่พบว่าการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษานี้ไม่ได้มีเนื้อหาที่จะสอนความเข้าใจในระดับนานาชาติแต่อย่างใด

โทโมโกะ โยะชิเดะ (Tomogo Yoshida) ครูจากโรงเรียนอะริโยชิ (Ariyoshi Elementary School) ในเขตชิบะ (Chiba) ให้ความเห็นว่าวิชาภาษาอังกฤษควรให้ผู้เชี่ยวชาญมาสอน โดยแยกออกจากวิชาสร้างเสริมความเข้าใจระดับนานาชาติ (International Understanding)

5.3.3 การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนอกระบบ

ญี่ปุ่นมีการขยายตัวของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากความนิยมของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสอนพิเศษ รวมถึงการเรียนภาษาต่างประเทศระยะสั้นใน

ต่างประเทศด้วย นอกจากนี้พนักงานบริษัทในองค์กรเอกชนต่างๆ ก็นิยมที่เรียนภาษาต่างประเทศมากขึ้นเนื่องจากความตื่นตัวในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.3.3.1 การเรียนการสอนนอกระบบสำหรับนักเรียนและนักศึกษา

จากรายงานในหนังสือพิมพ์โยะมิอุริ ฉบับวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2005 พบว่าปัจจุบันผู้ปกครองของเด็กตั้งแต่วัยก่อนเรียนแสวงหาโรงเรียนให้บุตรหลานได้เรียนภาษาอังกฤษ เพราะเชื่อว่าความสามารถในการสื่อสารได้สองภาษาจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กในอนาคต ดังนั้นจึงส่งผลให้จำนวนผู้เรียนภาษาอังกฤษในช่วงอายุก่อนวัยเรียนนั้นเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดการแข่งขันในหมู่โรงเรียนสอนพิเศษจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนโนวา (Nova) ซึ่งเป็นโรงเรียนสอนภาษาชื่อดัง มีสาขาในประเทศญี่ปุ่นมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้เปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนระหว่างอายุ 2-6 ปี โดยคิดค่าเล่าเรียน ราคา 99,300 เยนต่อเดือน 1.19 ล้านเยนต่อปี (ประมาณ 36,741 บาทต่อเดือน 440,892 บาทต่อปี) บริษัทปอปปีนส์ (Poppins Corp.) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการสถานพยาบาลเด็กก่อนวัยเรียน (Day-care center) ที่ใหญ่ที่สุดก็ได้จัดหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนอายุระหว่าง 1-3 ปี โดยคิดค่าเล่าเรียน 1.8 ล้านเยนต่อปี (666,000 บาทต่อปี) ส่วนบริษัทบีเนส (Benesse Corp.) บริษัทผลิตสื่อการเรียนทางไกลที่ใหญ่ที่สุด เริ่มจัดหลักสูตรสนทนาภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก โดยให้กลุ่มแม่บ้านเป็นครูสอนตามบ้าน ซึ่งในปี ค.ศ. 2004 นั้นบริษัทได้เปิดหลักสูตรในบ้านแล้วกว่า 500 แห่ง คู่แข่งรายสำคัญของบีเนสคือหลักสูตร ECC Junior โดยสถาบันสอนภาษาอีซีซี (ECC) ซึ่งมีการจัดหลักสูตรในลักษณะเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนที่สอนหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยครูชาวญี่ปุ่นให้กับเด็กวัยก่อนเรียนเพื่อสอบข้อสอบวัดสมรรถนะภาษาอังกฤษที่เรียกว่า Eiken English proficiency test โดย The Society for Testing English Proficiency (STEP) ที่ใช้วัดระดับความสามารถทางภาษาของนักเรียนญี่ปุ่นตั้งแต่ระดับประถม

นอกจากส่งลูกไปเรียนโรงเรียนพิเศษแล้ว รายงานในหนังสือพิมพ์โยะมิอุริ (The Yomiuri Shimbun, 2/3/2005) ยังให้ข้อมูลว่า มีผู้ปกครองบางรายถึงกับไปสมัครเรียนภาษาอังกฤษในต่างประเทศพร้อมกับบุตรหลานที่ยังเล็ก และนี่ทำให้สถาบันสอนภาษาหลายแห่ง เช่น สถาบัน เอ แอล ซี (ALC) และ อี ซี ซี (ECC) เป็นต้น จัดโครงการเรียนภาษาระยะสั้นในต่างประเทศสำหรับครอบครัวขึ้น ประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์เป็นประเทศที่ชาวญี่ปุ่นนิยมไปมากที่สุดเพราะว่าเป็นประเทศที่ปลอดภัยและอยู่ในเขตแบ่งเวลา (Time zone) เดียวกับประเทศญี่ปุ่น จึงไม่ต้องปรับตัวมาก การให้ความสนใจไปเรียนทั้งครอบครัวนี้ก่อให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจสถาบันภาษาและธุรกิจที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก

5.3.3.2 การเรียนภาษาอังกฤษนอกระบบในองค์กรเอกชน

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในองค์กรเอกชนที่มีเพิ่มมากขึ้น เนื่องมาจากความตื่นตัวของคนญี่ปุ่นที่ต้องการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ ชาวญี่ปุ่นมีวิธีเรียนภาษาอังกฤษที่หลากหลาย บ้างซื้อหนังสือ เทป หรือแผ่นซีดี มาฝึกฝนเอง บ้างเรียนจากรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ บ้างไปสมัครเรียนตามโรงเรียนสอนภาษา บ้างเรียนในบริษัทโดยบริษัทจ้างครูเข้ามาสอนพนักงาน แต่ในบริษัท ซุมิตะ ซึ่งเติบโตมาจากโรงงานผลิตขดลวดเหล็กแห่งหนึ่งในกรุงโตเกียว จนปัจจุบันกลายเป็นบริษัทผลิตขดลวดสำหรับเครื่องเสียงและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ชั้นนำของญี่ปุ่น และได้ขยายฐานการผลิตไปตั้งโรงงานในต่างประเทศจำนวนมาก อาทิเช่น จีน ไต้หวัน เม็กซิโก เป็นต้น บริษัทมี

พนักงานอยู่ทั่วโลกประมาณ 14,600 คน เป็นชาวญี่ปุ่นเพียง 330 คนเท่านั้น จึงเห็นว่าควรให้ชาวญี่ปุ่นซึ่งมีจำนวนไม่มากนักเรียนภาษาอังกฤษ แทนที่จะให้พนักงานจำนวนมากมาเรียนภาษาญี่ปุ่น วัตถุประสงค์ก็เพื่อการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสาขาขององค์กรที่ตั้งอยู่ในประเทศต่างๆ บริษัทซัมซุงได้สร้างสภาวะแวดล้อมในการเรียนภาษาอังกฤษโดยการให้พนักงานทุกคนใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารกันภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการประชุมหรือ เอกสารภายในองค์กร นอกจากนี้พนักงานทุกคนจะมีชื่อเล่นแบบตะวันตกเพื่อใช้เรียกขานกันด้วย ระดับสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของพนักงานจะวัด โดยการสอบ Test of English for International Communication (TOEIC) ซึ่งแม้จะไม่ได้มีผลต่อการเลื่อนขั้นแต่อย่างใด พนักงานทุกคนก็พยายามพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษของตนอย่างแข็งขัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีทำให้พวกเขาจะสามารถดำเนินชีวิตภายในองค์กร ได้สะดวกขึ้น เริ่มตั้งแต่การสั่งอาหารรับประทาน พนักงานต้องใช้ภาษาอังกฤษเพราะว่าทางบริษัทได้จ้างพนักงานชาวต่างชาติมาบริการในร้านอาหารของบริษัท เพื่อให้พนักงานฝึกใช้ภาษาอังกฤษในการสั่งอาหาร นอกจากนี้บริษัทได้จ้างชาวต่างชาติมาสอนภาษาอังกฤษให้กับพนักงานด้วย (หนังสือพิมพ์โยะมิอูริ ฉบับวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2005)

นอกจากนี้ ผลสำรวจกลุ่มผู้หญิงทำงานที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ลงในบทความในหนังสือพิมพ์โยะมิอูริเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2004 ปรากฏว่านอกเหนือจากเหตุผลการทำงานแล้ว ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยต้องการเก่งภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง จนเป็นที่มาของกระแสความเชื่อที่ว่าผู้หญิงที่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้จะดูสวยขึ้น

5.3.3.3 การสอบภาษาอังกฤษในองค์กรเอกชน

จะเห็นได้ว่าบริษัทใหญ่ในญี่ปุ่นหลายบริษัทกำลังตื่นตัวกับการพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของบุคลากร ซึ่งรวมไปถึงการเลือกข้อสอบในการวัดระดับทักษะที่จำเป็นในการสื่อสารด้วย องค์กรส่วนใหญ่ใช้ข้อสอบ TOEIC ในการวัดระดับสมรรถนะทางภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรหรือผู้สมัครโดยกำหนดให้ได้คะแนน 730 ขึ้นไปจากคะแนนเต็ม 990 อย่างไรก็ตามบริษัทบางแห่งเห็นว่าข้อสอบ TOEIC ไม่สามารถวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ทั้งหมด เนื่องจากข้อสอบไม่มีการวัดทักษะการพูด และการเขียน จึงมีบริษัทบางแห่งใช้ข้อสอบอื่นเข้ามาเสริมในการพิจารณา เช่นบริษัทเทจิน (Teijin Ltd.) ซึ่งเป็นบริษัทผลิตสิ่งทอรายใหญ่ของญี่ปุ่นในโอซากา (Osaka) ได้กำหนดให้พนักงานสอบวัดระดับความสามารถในการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์โดยใช้ข้อสอบ Telephone Standard Speaking Test (T-SST) เพิ่มจากการสอบ TOEIC ข้อสอบ T-SST ถูกนำเข้ามาโดยสำนักพิมพ์ เอแอลซี (ALC Press) เป็นการสอบทางโทรศัพท์ โดยจะใช้คอมพิวเตอร์เลือกคำถาม 10 คำถามจากคลังคำถามที่มีคำถามอยู่ประมาณกว่า 1,000 คำถาม ผู้สอบต้องตอบคำถามภายใน 45 วินาที ลักษณะคำถามในข้อสอบจะเป็นคำถามแบบสถานการณ์สมมติ เช่น “If a foreigner is transferred to your section, how would you help your new colleague?” “What would you do if you didn’t have to work on a weekday?” เป็นต้น

บริษัทเทจิน จะใช้ข้อสอบ TOEIC ในการวัดระดับความเข้าใจภาษาอังกฤษ ส่วนข้อสอบ T-SST จะใช้ในการวัดสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเป็นแบบประเมินในการรับตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร เช่นตำแหน่งที่ต้องเดินทางไปต่างประเทศ หรือตำแหน่งที่ต้องไปประจำการอยู่ในต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ข้อสอบ T-SST ยังถูกนำมาใช้ในการวัดระดับสมรรถนะทางภาษาของผู้สมัครเพื่อรับเข้าทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสม หรือเพื่อจัดกลุ่มสำหรับอบรมในหลักสูตรการฝึกภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน

นอกจากนี้ยังมีบริษัทที่มีชาวต่างชาติมาร่วมทุนอีกจำนวนมากที่กำลังพัฒนาสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของพนักงานอย่างเข้มข้น เช่น บริษัท นิสสัน มอเตอร์ส จำกัด (Nissan Motors Co.) ที่ร่วมทุนกับบริษัท เรอโนลต์ (Renault) ในปี ค.ศ. 1999 ก็ได้ใช้ข้อสอบ T-SST ในการประเมินสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของพนักงาน เพื่อจัดกลุ่มในการอบรมภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ทางบริษัทยังจ้างชาวต่างชาติให้ประเมินสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของพนักงานที่ได้คะแนนสอบสูงทางโทรศัพท์อีกครั้งด้วย

บริษัท วอดคำโฟน เคเค (Vodafone K.K.) ซึ่งเป็นบริษัทผลิตโทรศัพท์มือถือยักษ์ใหญ่ของโลก บริษัทหนึ่ง ได้เริ่มส่งเสริมการฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการอภิปรายและการนำเสนอ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการลงทุนในโครงการต่างๆกับชาวต่างชาติ

ความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณขององค์กรจำนวนมากในประเทศญี่ปุ่น ก่อให้เกิดธุรกิจบริการสอบภาษาอังกฤษทางโทรศัพท์ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว เช่น บริษัท ทอมสัน (Thomson Corporation) ที่ให้บริการสอบทางโทรศัพท์โดยใช้ชื่อว่า โฟนพาส (Phonepass) และบริษัทบีเนส (Benesse Corp.) บริษัทยักษ์ใหญ่ในวงการการศึกษาทางไกล และเป็นผู้บริหารสถาบันสอนภาษาเบอร์ลิทซ์ (Berlitz) ในญี่ปุ่น ก็ได้ให้บริการสอบ Global Test of English Communication (GTEC) ซึ่งเริ่มในปี ค.ศ. 2003 ข้อสอบ GTEC จะใช้ในการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้งสี่คือ ฟัง พูด อ่านและเขียน นอกจากนี้สมาคมการสอบวัดผลภาษาอังกฤษ (The Society for Testing English Proficiency – STEP) ก็ได้ผลิตข้อสอบสำหรับประเมินสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษในภาคธุรกิจโดยใช้ชื่อว่า STEP BULAT (Business Language Testing Service) เริ่มใช้ในปี ค.ศ. 2005 (หนังสือพิมพ์โยะมิจิริ ฉบับวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2005)

6 สรุป

นับตั้งแต่สมัยก่อนเมจิ ความต้องการเรียนภาษาต่างประเทศของญี่ปุ่นเพียงเพื่อติดต่อกับชาว รับเอาวิทยาการ และวัฒนธรรมจากชาวต่างชาติ ไปจนถึงการป้องกันประเทศจากการคุกคามของลัทธิจักรวรรดินิยมในต้นสมัยเมจิ ซึ่งความเคลื่อนไหวต่างๆนี้ส่งผลต่อวิธีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในระยะแรกจะเป็นการสอนที่เน้นการอ่านและการแปล ช่วงปลายสมัยเมจิญี่ปุ่นเริ่มมีการพัฒนาทางด้านวิทยาการของตน และอยากเผยแพร่ให้กับชาวต่างชาติ วิธีการสอนแบบเน้นการฟังและพูดจึงเริ่มได้รับความนิยม แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ญี่ปุ่นต้องประสบกับภาวะสงครามจึงทำให้การเรียนภาษาต่างประเทศของญี่ปุ่นต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากการที่ต้องเร่งฟื้นฟูประเทศในด้านต่างๆ รวมทั้งการเรียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาษาอังกฤษยังคงเป็นภาษาที่ญี่ปุ่นให้ความสนใจมากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันญี่ปุ่นต้องประสบภาวะขาดแคลนครูสอนภาษาอังกฤษทั้งที่เป็นชาวญี่ปุ่นและชาวต่างชาติ อันเนื่องมาจากภาวะสงคราม ต่อมาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นได้ปฏิรูประบบการศึกษา ขยายการศึกษาภาคบังคับให้เป็น 9 ปีเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันทางการศึกษา และได้บรรจุวิชาภาษาอังกฤษลงในหลักสูตรสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ซึ่งแม้จะไม่ได้เป็นวิชาบังคับ แต่โรงเรียนทุกแห่งก็สอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน เนื่องจากวิชาภาษาอังกฤษได้รับการบรรจุเป็นวิชาบังคับวิชาหนึ่งในข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมาก เพราะถือเป็นการกำหนดแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคตของเขาเลยทีเดียว และด้วยเหตุนี้ ทำให้การสอบเข้ามหาวิทยาลัยนั้นมีการแข่งขันกันอย่าง

สูง จนการเรียนรู้ภาคปฏิบัติในห้องเรียนนั้นไม่เพียงพอ ต้องไปเรียนเพิ่มในโรงเรียนสอนพิเศษ ทำให้ธุรกิจโรงเรียนสอนพิเศษและโรงเรียนสอนภาษาภาคเอกชนเติบโตอย่างรวดเร็ว

ต่อมาในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 นี้ ญี่ปุ่นรัฐบาลญี่ปุ่นเริ่มอยากที่จะพัฒนาคนในชาติให้สามารถติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และทัศนคติกับชาวต่างชาติได้ และเชื่อว่าภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาหลักที่ใช้กันในการติดต่อสื่อสารในระดับนานาชาติ รัฐบาลจึงกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายในหลักสูตรใหม่ ปี ค.ศ. 2002 และมีแผนการจะกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับในระดับประถมศึกษา ซึ่งระหว่างช่วงปี ค.ศ. 2003-2005 นี้ก็ได้มีทั้งเสียงสนับสนุนและต่อต้านแนวคิดนี้

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าในแต่ละยุคสมัยญี่ปุ่นได้มีการพัฒนาระบบและวิธีการสอนภาษาต่างประเทศอย่างแข็งขันทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและคนในสังคม แต่ทุกวันนี้ญี่ปุ่นก็ยังไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะทางภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษของคนในชาติ ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุปัจจัยที่สำคัญคือ

ประการแรก ญี่ปุ่นมีภาษาแม่ของคนที่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนั้นจึงไม่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนภาษาได้สัมผัสกับภาษาต่างประเทศอื่น และมีโอกาสได้ใช้ในชีวิตจริงหากอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ดังนั้นจึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีแรงจูงใจในการเรียนมากนัก

ประการที่สอง มีหลายคนให้ความเห็นว่าชาวญี่ปุ่นประสบปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษเนื่องจาก ระบบของภาษาทั้งสองที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง และวิธีการเรียนการสอนที่อาจยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน

นอกจากนี้ หากพิจารณาทางด้านการบริหารจัดการ จะเห็นได้ว่าถึงแม้รัฐบาลมีนโยบายให้จัดห้องเรียนภาษาขนาดเล็ก เพื่อให้การเรียนรู้สัมฤทธิ์ผลมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยากเนื่องจากขาดแคลนครูผู้สอนทั้งชาวญี่ปุ่นเองและชาวต่างชาติ การที่จำนวนครูมีจำกัดยังส่งผลกระทบต่อจำนวนชั่วโมงเรียนสำหรับนักเรียนด้วย การที่มีครูไม่พอ ทำให้การจัดตารางเรียนให้เหมาะสมเป็นไปได้ยาก ในที่สุดก็จำเป็นต้องลดชั่วโมงเรียนของนักเรียนลง

ถึงแม้ชาวญี่ปุ่นจะประสบปัญหาไม่ต่างไปจากชาวไทยนัก คือไม่สามารถใช้ภาษาสื่อสารกับชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากนัก ทั้งที่ได้ใช้เวลาและลงทุนกับการเรียนภาษาต่างประเทศมาก แต่ญี่ปุ่นมีจุดเด่นที่น่าศึกษา คือ อุบิสัยที่ชอบแสวงหาความรู้ และความเอาใจจริงอย่าง ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นได้จากการที่ ปัจจุบันญี่ปุ่นมีความตื่นตัวในการพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษของคนในชาติ โดยมีการวางนโยบายและแผนปฏิบัติที่เน้นให้มีการนำนโยบายของรัฐบาลไปใช้ การรับไปปฏิบัติโดยผู้สอนทั้งในและนอกระบบ และมีงานวิจัยต่างๆ เพื่อติดตามผลประกอบกับความตื่นตัวของผู้เรียนเองในการพัฒนาตนเองเพื่อแข่งขันในสังคม

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีการสอนภาษาต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่การวางนโยบาย สภาพการเรียนการสอน และปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ จะสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างนโยบายและแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนภาษาต่างประเทศในประเทศไทยในระดับต่างๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

สุรางค์ศรี ดันเลียงสม. 2543. ญี่ปุ่นบทเส้นทางมหาอำนาจทางทหารสู่มหาอำนาจทางเศรษฐกิจ (ทศวรรษที่ 1860 – 1990). กรุงเทพฯ: บริษัทสแควร์ปรีนซ์ 93 จำกัด.

Arita, Eriko. 2004. Elementary School Programs Spark Debate: English Education at Early Age Gains Momentum. *Asahi Weekly*. Sunday, May 23, 2004.

Brownell, John A. (1967). *Japan's second language: A critical study of the English language program in the Japanese secondary schools in the 1960's*. Champaign, IL: National Council of Teachers of English.

Clark, Gregory (n.d.). Changing the education system. 100 years, 100 views. <<http://www.japantimes.co.jp/100/100-12.html>> (1997, November 23).

The Daily Yomiuri. 2005. JET Program: Summer Signal JETs' Arrival. February 27, 2005.

The Daily Yomiuri. 2004. The Language Connection: Taking a Stand over Compulsory English. May 18, 2004.

The Daily Yomiuri. 2004. The Language Connection: Primary School English on Shaky Ground. May 24, 2004.

Fukuda, Shohachi (1975). The four-year teacher-training project: Its operations and achievements. *TESOL Quarterly*, 9, 15-22.

Hino, Nobuyuki (1988). Yakudoku: Japan's dominant tradition in foreign language learning. *JALT Journal*, 10, 45-55.

Ito, Kaichi. 1978. Traditional Methods and New Methods: A Study on the Methods Suited for the Japanese. In *The Teaching of English in Japan* (eds), Ikuo Koike et al. Tokyo: Eichosha Publishing.

Koike, Ikuo. 1978. English Language Teaching Policies in Japan: Past, Present, and Future. In *The Teaching of English in Japan* (eds), Ikuo Koike et al. Tokyo: Eichosha Publishing.

Koike, Ikuo, & Tanaka, Harumi (1995). English in foreign language education policy in Japan: Toward the twenty-first century. *World Englishes*, 14, 13-25.

Maruyama, Mayumi. 2004. English Classes in Elementary Schools. *Asahi Weekly*, Sunday, May 30, 2004.

Matsuyama, Masao. 1978. Entrance Examinations: College Entrance Examinations and English Education in Japan. In *The Teaching of English in Japan* (eds), Ikuo Koike et al. Tokyo: Eichosha Publishing.

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. 2002. Developing a strategic plan to cultivate "Japanese With English Abilities". www.mext.go.jp

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. 2003. The Course of Study for Foreign Language. www.mext.go.jp

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. 2003. Regarding the Establishment of an Action Plan to Cultivate "Japanese with English Abilities" www.mext.go.jp

Morita, Ichiro. 1976. Foreign-Language Education in Japan: Past, Present and Future. Kyoto: Kyoto University of Foreign Studies.

National Institute for Educational Policy Research (NIER). 2002. Trends in Foreign/Second Language Education in Asia and the Pacific. Tokyo, Japan: NIER.

Nitobi, Inaso. 1929. "Foreign Languages in Japan – Their Use and Study". The Osaka mainichi & The Tokyo Nichi Nichi – English Edition.

Omura, Kiyoshi. 1978. History of English Teaching in Japan. In The Teaching of English in Japan (eds), Ikuo Koike et al. Tokyo: Eichosha Publishing.

Parmenter, Lynne. 2004. English Education in Elementary Schools in Japan. Asahi Weekly, Sunday, May 30, 2004.

Passin, Herbert (1965). Society and Education in Japan. New York: Teachers College Press.

Poza, Luis Hernan. (1998). Hear No English, Speak No English: Past Failures of and Future Recommendations for Communicative Language Teaching in Japan. MA thesis.

Slater, Alan (n.d.). Communicative English teaching in Japanese schools: A personal viewpoint. Communicative English Teaching in Japan. http://www.injapan.net/members/godzilla/comm_eng.html (1997, November 21).

Srirat, Srikrongkaew. 1996. A Study of Teaching English as a Second Language in Japan. (MA Thesis). Hiroshima University: Faculty of Education.

Yamamoto, Norman Y. (1978). The oral method: Harold E. Palmer and the reformation of the teaching of the English language in Japan. English Language Teaching Journal, 32, 151-158.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Early Start to English Study: Preschoolers Targeted as Parents Seek Bilingual Advantage for Kids. A Series on English-Language Education. February 2, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Families Go Abroad to Study. A Series on English-Language Education. February 3, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Jumping Past Mother's Tongue: English-Language Preschool Leads Daughters to Bilingualism. A Series on English-Language Education. February 4, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Private Schools Blaze Trails. A Series on English-Language Education. February 5, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Success Equals Right Teacher in Job. A Series on English-Language Education. February 6, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. TOEIC Classes Now Essential at Universities. A Series on English-Language Education. February 9, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Conversation Classes Boost Tertiary Study. A Series on English-Language Education. February 10, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Some Readers Question Propriety of Early English Education. A Series on English-Language Education. February 11, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Firms Making English Office Lingua Franca. A Series on English-Language Education. February 16, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Companies Set Their Own Standards. A Series on English-Language Education. February 17, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Special Zones Prove More Than Just a Fad. A Series on English-Language Education. February 19, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Narita Primary School Models Fun English Program. A Series on English-Language Education. February 20, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. ALT Firms Questioned over Quality. A Series on English-Language Education. February 23, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. English Leads to School Reform. A Series on English-Language Education. February 24, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Experts Split on English at Primary Schools. A Series on English-Language Education. February 25, 2005.

The Yomiuri Shimbun. 2005. Proficiency in Mother Tongue is Essential. A Series on English-Language Education. February 26, 2005.